

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

**Diplomová práce**

**Formy nacionalismu v komunikaci ANO, ODS a SPD**

**Bc. Karolína Krátká**

Plzeň 2024

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

**Studijní program Politologie**

**Diplomová práce**

**Formy nacionalismu v komunikaci ANO, ODS a SPD**

**Bc. Karolína Krátká**

*Vedoucí práce:*

doc. PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

.....

Bc. Karolína Krátká

**Poděkování:**

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své diplomové práce, panu doc. PhDr. Vladimíru Naxerovi, Ph.D., za jeho cenné rady a připomínky.

# Obsah

Obsah .....	8
Úvod .....	6
1. Nativismus v politické teorii.....	10
1.1 Geneze konceptu nativismu ve vědě .....	11
1.2 Typy nativismu.....	13
2. Koncepty související s nativismem .....	16
2.1 Radikální pravice.....	16
2.2 Nacionalismus .....	18
2.3 Populismus .....	21
2.4 Xenofobie, rasismus a islamofobie .....	22
3. Stranická transformace a téma nativismu v České republice.....	26
4. Metodologie výzkumu .....	30
5. Analytická část.....	38
5.1 Analýza příspěvků ODS .....	38
5.2 Analýza příspěvků P. Fialy .....	42
5.3 Analýza příspěvků hnutí ANO .....	46
5.4 Analýz příspěvků A. Babiše .....	51
5.5 Analýza příspěvků hnutí SPD .....	56
5.6 Analýza příspěvků T. Okamury .....	61
Závěr .....	67
Seznam zdrojů .....	71
Resumé .....	78

## Úvod

Nacionalismus je jednou z ideologií přežívajících od 19. století a majících zásadní politické implikace. Doposud odborná literatura popisuje různé jeho podoby, jako je třeba nacionalismus konzervativní, liberální, expanzivní, protikoloniální či etnický, přičemž každý typ se projevuje jinak v politické komunikaci, má specifické rysy a požadavky, což následně vede k odlišným důsledkům (Charvát 2007: 38–40). V posledních desetiletích podle mnoha autorů výrazně posiluje pravicový radikalismus napříč celou Evropou a tyto politické subjekty se dostávají z politického okraje do parlamentů a vlád (Svraka 2023: 1). To bývá často spojováno s rostoucím přílivem masové imigrace a vzestupem multikulturalismu během posledních tří desetiletí (Mudde – Rovira Kaltwasser 2018: 1676). Dalším důvodem vzestupu populistických radikálně pravicových stran je globalizace, jež rozdělila společnost na „vítěze“ a „poražené“, přičemž právě druhá skupina lidí může být hlavní voličskou skupinou této stranické rodiny. Je to především z toho důvodu, že globalizace propojila svět ekonomicky, což přineslo nejistotu „poraženým“. Mudde konstatuje, že v současnosti je největší politickou výzvou pro liberální demokracii právě populistická radikální pravice (často označovaná pouze jako *krajní pravice* nebo *radikální pravice*). Samy strany se takto často neidentifikují, neboť odmítají dělení na levice a pravici jakožto zastaralé. Jejich ideologie v sobě spojuje tři základní prvky, a to nativismus, autoritářství a populismus (Mudde 2016: 295–296).

Autoři Kefford, Moffitt a Werner dodávají, že jeden z hlavních fenoménů současné doby je právě nacionalismus, konkrétněji spíše jeho koncepční typ nativismus (Kefford – Moffitt – Werner 2022: 424–427). Domnívám se tedy, že vzhledem ke vzestupu populistických radikálních stran je výzkum nativismu, jakožto typu nacionalismu, v komunikaci politických subjektů relevantní. Podle těchto autorů můžeme tedy rozlišit koncepčně dva typy nacionalismu. Jedná se o nativismus a občanský nacionalismus. Nativismus je v tomto pojetí chápán jako vylučující forma nacionalismu, což se dá přirovnat ke xenofobnímu nacionalismu, o kterém hovoří Mudde. Nativismus vymezuje společnost na skupiny „in“ a „out“ a zároveň

se vyhraňuje proti myšlenkám, tradicím a kultuře, které nejsou vlastní danému národu. Oproti tomu občanský nacionalismus je inkluzivní forma (Kefford – Moffitt – Werner 2022: 426–427). Také Newth pracuje s rozdělením nacionalismu na uzavřený a otevřený, ovšem neztotožňuje uzavřený nacionalismus s nativismem, ale hovoří o tom, že tyto formy nacionalismu ovlivňují projevy nativismu (Newth 2023: 164).

Autoři se také liší v tom, jaké základní ideologické prvky v sobě nativismus nese. Někteří autoři, například Mudde, vidí nativismus jako kombinaci nacionalismu a xenofobie, jiní vědci však nativismus označují za nerasistickou ideologii (viz Bosniak 1997), ale také se vedou vědecké diskuse o tom, že je nativismus směsí nacionalismu a populismu (viz Yarish 2019; Newth 2023: 163). Je složité rozpoznat hranice mezi pojmovými prvky nativismu, jako jsou nacionalismus, xenofobie, rasismus a populismus, které budou podrobněji popsány v první kapitole.

Ve své práci budu zkoumat, jak se projevuje nativismus v komunikaci ANO, SPD a ODS. Analýza bude provedena skrze obsahovou analýzu horkých fází kampaní (čtyři týdny před volbami), přičemž sběr dat jsem začala od voleb do Evropského parlamentu v roce 2019 do prezidentských voleb v roce 2023, čímž došlo k pokrytí všech typů voleb. Vzhledem ke stoupajícímu významu nerozhodnutých voličů (Červinková – Kulhavá 2013) jsem se rozhodla zaměřit se na horkou fázi kampaně, jež byla již v minulosti použita pro výzkum sociálních médií (viz metodologická část práce) (viz Filimonov – Russmann – Svensson 2016: 5). Tyto politické subjekty byly vybrány na základě předvolebních průzkumů, které ukázaly, že mají nejvyšší voličskou podporu, a také předpokládám, že budou využívat nacionalistickou rétoriku v odlišné míře (Median 2023a). Vzhledem k ideologické různosti vybraných stran předpokládám, že by se nativismus měl projevovat u každé strany v různé intenzitě. Cílem práce je analyzovat projevy nativismu objevující se v komunikaci výše zmíněných politických subjektů a jejich lídrů. Projevy nativismu se mohou odlišovat vzhledem k tomu, jaký ideologický prvek v něm převažuje (populismus, rasismus, xenofobie či nacionalismus), a na tomto

základě se může různit jeho nebezpečnost pro liberální demokracii (Newth 2023: 163; Mudde 2016: 295–296). K naplnění cíle zodpovím následující výzkumné otázky: Liší se projevy nativismu v komunikaci vybraných subjektů? V jaké intenzitě se nativistická rétorika v komunikaci objevuje?

Komunikaci výše zmíněných stran budu zkoumat na sociální síti Facebook, jelikož se jedná o platformu, která patří k dlouhodobě nepoužívanějším sociálním médiím v České republice (Statcounter nedatováno). Vzhledem k popularitě platformy ji strany v České republice často využívají k volební komunikaci. Data z USA naznačují, že mezi uživateli Facebooku by mohli být lidé ve voličském věku nadreprezentováni (Ribeiro – Benevenuto – Zagheni 2020: 329), což může být další důvod pro šíření politické komunikace na této platformě. Dle mého názoru tyto faktory činí z Facebooku ideální médium pro studium projevů nativismu.

V rámci výzkumu nativismu lze identifikovat několik výzkumných tradic, mezi které patří studium stereotypů a předsudků, jež ovlivňují vnímání a hodnocení cizinců či menšin. Například autoři T. Devos a M. R. Banaji (2005: 447–466) zkoumají implicitní asociace mezi Američany a bělochy, což může přispívat k nativistickým postojům vůči jiným etnickým skupinám. Jiná výzkumná tradice se však zaměřuje na výzkum vlivů sociálních a kulturních faktorů čili tito vědci zkoumají sociální, kulturní a historický kontext formující a udržující nativistické postoje a chování. Další výzkumnou tradici lze identifikovat jako studium politických důsledků nativistických postojů, včetně jejich vlivu na veřejnou politiku, právní předpisy a meziskupinové vztahy. Autoři se ve svých pracích také hojně zabývají otázkou, který koncept (populismus, rasismus či xenofobie) v nativismu převažuje, a právě na tuto tradici navazují ve své práci a vycházejí budu především z publikace J. Kešiče a J. W. Duyvendaka (2019: 441–463), dále G. Newtha (2023: 161–180) a A. Guia (2016: 1–16).

Práce bude rozdělena do pěti kapitol, přičemž první a druhá kapitola budou teoretické. Bude zde popsán koncept nativismu, jeho vývoj a rovněž to, jaké existují typy nativismu. Druhá kapitola se bude věnovat rozlišení mezi pojmy



*rasismus, xenofobie, populismus a nacionalismus* a popisu, jak jsou tyto koncepty provázány především s nativismem. Třetí část práce bude zaměřena na nativismus v současné české politice. Ve čtvrté kapitole bude popsána metodologie práce. Popíši zde podrobněji, jak jsem sbírala data, proč jsem zvolila právě platformu Facebook a výše zmíněné politické subjekty, a dojde zde k operacionalizaci nativismu i k sestavení kódovacího manuálu. Použiji obsahovou analýzu ke komparaci komunikace vybraných kanálů, přičemž získaná data budou porovnána také z kvantitativního hlediska, což mi pomůže odpovědět na první z výzkumných otázek.

## 1. Nativismus v politické teorii

Nativismus je, stejně jako další politologické termíny, těžce uchopitelný koncept, jehož chápání je různorodé, často nekonzistentní a z toho důvodu může být nesnadné tento fenomén definovat. Autoři se sice ve formulacích nativismu odlišují, nicméně lze identifikovat některé charakteristiky, které se objevují ve většině definic. První společnou charakteristikou nativismu je rozlišování mezi dvěma skupinami obyvatel, a to domorodci a přistěhovalci. Toto rozlišení vychází zejména z toho, jak jsou obyvatelé časově spojeni s národním prostředím, přičemž přistěhovalci nemají oproti domorodému obyvatelstvu dlouhodobý vztah k danému prostoru. K této časové diferenciaci je obvykle přiřazen další parametr nativismu, což je prvek kulturní hrozby ze strany přistěhovalců, neboť jejich kultura je cizí původnímu obyvatelstvu. Autoři v definicích nativismu vždy zdůrazňují strach ze ztráty dané kultury, systému hodnot, idejí či identity a nativisté se vždy snaží o zachování statusu quo, ať už se jedná o kulturní, rasové, náboženské či politické hodnoty (Kešić – Duyvendak 2019: 443–444).

Autoři J. Kešić J. W. Duyvendak formulují nativismus jako „intenzivní opozici vůči vnitřní menšině, která je považována za hrozbu pro národ z důvodu její cizosti“ (Kešić – Duyvendak 2019: 445). C. Mudde definuje nativismus jako „ideologii, která zastává názor, že státy by měly být obývány výhradně příslušníky původní skupiny („národa“) a že nepůvodní (nebo „cizí“) prvky ať už osoby, nebo myšlenky, jsou pro homogenní národní stát zásadním ohrožením“ (Mudde 2007: 296). Podle G. Newtha je „nativismus rasistická a xenofobní forma politiky, která diskursivně konstruuje (po antagonistické a horizontální linii) „nepůvodního“, „cizince“ nebo dokonce „neintegrovaného spoluobčana“ proti „domorodci“ (Newth 2023: 162).

Nativismus je tedy ideologie, která rozděluje společnost na domorodce a cizince. Podle mnoha autorů je nativismus druh nacionalismu (uzavřený nacionalismus), jenž vyjadřuje odpor vůči menšinové skupině lidí (obvykle imigrantům) uvnitř národa a stává se hlavní ideologií pro populistické radikálně pravicové strany (Newth 2023: 163; Mudde 2016: 295–296). Tato ideologie zdůrazňuje, že prvky,

kteřé nejsou považovány za původní, ať už jde o jednotlivce, instituce, normy či ideje, představují významné ohrožení homogenního lidu. Tento pohled hájí přesvědčení, že je třeba chránit zájmy místních obyvatel před nově přichozími (Riedel 2020: 19). Nativismus v sobě pojí kromě nacionalismu další ideologické prvky. Mezi nejčastěji uváděné patří populismus, rasismus a xenofobie (viz Kapitola 2.) (Newth 2023: 163).

### 1.1 Geneze konceptu nativismu ve vědě

Koncept nativismus se poprvé objevil během 19. století v USA<sup>1</sup> ve spojitosti s migrací Irů. Irští imigranti byli převážně katolíci, což mělo za následek vyvolávání znepokojivých nálad v anglo-protestantském státě, neboť se obávali zvyšování počtu katolíků v USA (Kleinfeld – Dickas 2020: 3). Odlišná víra však nebyl jediný impuls nativistů. Další z faktorů byl ekonomický, neboť irští imigranti byli často nekvalifikovaní s nízkým vzděláním, a proto byli ochotni pracovat za nižší mzdy než američtí dělníci, kteří měli následně pocit, že dochází ke znehodnocení jejich práce. Američané také poukazovali na příliš vysoké náklady státu, které vynakládal na péči o chudé imigranty (například výstavba a provoz chudobinců či věznic) (Betz 2019: 114–119). Toto společensko-politické hnutí, zaměřené především tedy na irskokatolické imigranty, je považovala za nepřátelské vůči „naturalizované“ americké kultuře a tím pádem v podstatě „neasimilovatelné“ (Casanova 2012: 486).

Protestantský antikatolický nativismus byl především ve 40. letech 19. století podporován republikánskou stranou a hnutím Know Nothing<sup>2</sup> v 50. letech

---

<sup>1</sup> Termín zavedl Louis Dow Scisco v souvislosti s hnutím Know Nothing a od té doby byl tento koncept aplikován převážně na americký kontext. Nicméně to byl jediný pokus o studium nativismu až do 20. let 20. století, kdy se pozornost vědců obrátila k tomuto fenoménu, a v 50. letech napsal autor J. Higham jednu z nejvlivnějších publikací (*Strangers in the Land*). Populárním tématem se nativismus stal však až v 90. letech, když začal být používán v médiích (Guia, 2016: 2).

<sup>2</sup> Jedná se o populistické a nativistické hnutí z 50. let 19. století v USA, jejichž příznivce spojovala především nespokojenost s imigrací. Terčem kritiky se stala především Demokratická strana, která vytvářela politické nástroje, jež měly pomoci přistěhovalcům například s hledáním práce, a hnutí Know Nothing slibovalo omezení imigrace. Hnutí bylo neúspěšnějším populistickým subjektem v dějinách USA a přes poměrně velké úspěchy ve volbách v roce 1954 ve státě Massachusetts a rozšíření do dalších států se v roce 1956 hnutí rozpadlo (Betz 2017: 338–339).

19. století. Ovšem již dříve bylo možné sledovat nativistické tendence, které byly původně zaměřeny na rasu, nikoli na náboženskou identitu. Jednalo se o původní obyvatele a Afroameričany, kteří neměli být součástí americké demokracie. Konflikty kvůli náboženství (protestanti × katolíci) probíhaly v různé intenzitě až do druhé světové války, přičemž v 50. letech došlo k začlenění židů a katolíků do amerického systému denominace (Casanova 2012: 486–488). Od této doby lze sledovat v různých periodách a státech přijímání různých nativistických a protiimigračních legislativ<sup>3</sup> (Guia 2016: 2).

I v Evropě se lze shledat již od 19. století s protikatolickými náladami v Anglii, Nizozemsku či Německu, ale v těchto zemích nedosahovaly takové intenzity jako v USA (Casanova 2012: 488). Nativismus se v evropských zemích začal objevovat po druhé světové válce, když začalo docházet ke zvýšení migračních toků, nicméně největší nárůst nativismu, xenofobie a populismu lze v Evropě sledovat po skončení studené války. Podle A. Guia chybí systematická studie, jež by zachycovala vývoj tohoto konceptu v evropských státech. Lze tedy vycházet především z prací historiků o protiimigračních náladách a studií politologů, kteří se zabývají tématem radikální pravice (Guia 2016: 3). Nicméně v posledních letech se tímto fenoménem začalo zabývat mnoho vědců.

C. Mudde poukazuje na posun konstituování nativismu v Evropě, protože v minulém století byl ustanoven v etno-národnostních termínech a spojen především s ekonomickými hrozbami, ale po teroristických útocích z 11. září se formulování nativismu přesunulo k etnicko-náboženskému diskurzu s bezpečnostními obavami. Tudíž dříve byli přistěhovalci odmítáni především kvůli odlišné kultuře a vyčerpání ekonomiky, dnes jsou tito lidé odmítáni především kvůli své „násilnické“ kultuře. Autor také shledává odlišnosti nativismu ve východní a západní Evropě, a to především v tom, proti komu jsou zaměřeni.

---

<sup>3</sup> Například republikánský kalifornský guvernér (Pete Wilson) měl imigraci jako hlavní bod své kampaně a následně občané Kalifornie podpořili přijetí návrhu 187, který omezoval státní pomoc přistěhovalcům bez dokladů. Poté se nativismus opět objevil v roce 2010 s přijetím drakonické protiimigrační legislativy v Arizoně a znovu do centra pozornosti se tento koncept dostal v roce 2016 s D. Trumpem a jeho protimexickými a protimuslimskými výroky (Guia 2016: 2).

Nativismus v západní Evropě je namířen hlavně proti přistěhovalcům a nově příchozím a nativismus východní Evropy je cílen na původní obyvatelstvo (např. Romy) (Mudde 2007: 296). Tento fenomén byl však narušen „migrační krizí“ z roku 2015 (viz níže).

## 1.2 Typy nativismu

Někteří autoři přicházejí s různými kategoriemi nativismu. Ve své práci zmíním typologii od autorů J. Kešiče a J. W. Duyvendaka a podoby nativismu podle autora H. G. Betze. Prvně zmínění autoři dělí nativismus do tří kategorií, které aplikují na nizozemské prostředí, jedná se o sekularistický nativismus, rasový nativismus a populistický nativismus. Jádro sekularistického nativismu tvoří sekularizace a islamofobie, ovšem autoři se domnívají, že tyto fenomény jsou příliš široké, a nemohou tak správně identifikovat specifika současného pravicového diskurzu. Charakteristickým znakem tohoto nativismu je ztotožňování imigrace a islamizace, přičemž islám je chápán jako hrozba pro národní kulturu. Sekularistický nativismus prezentuje islám jako neslučitelný se západními hodnotami a hodnotami liberální demokracie, což je například svoboda jednotlivce, postavení žen ve společnosti, odloučení státu od církve a svoboda slova. Oproti tomu křesťanství je vyzýváno jako kulturní a civilizační identita, která má sdílené hodnoty a je třeba je proti islámu chránit. Na křesťanství je tedy nahlíženo jako na kulturu, nikoli jako na náboženství, které by zasahovalo do všech sfér společenského života, jako je tomu (podle nativistů) u islámu. Jinými slovy tedy křesťanství není považováno za transcendentní, ale islám ano. Politici, kteří spadají do této kategorie, obvykle používají argument, že i ateisté si myšlenek křesťanství váží jako vůdčího motivu naší civilizace (Kešić – Duyvendak 2019: 446–452).

Rasový nativismus je užší pojem než rasismus a vystihuje konkrétněji kulturní a rasovou dimenzi. Tito nativisté zastávají myšlenku, že národní kultura je ohrožena a rasový rozměr spočívá v konstrukci vnitřní menšiny jako černé, jako příklad těchto nativistů uvádí autoři nizozemské hnutí Black Pete. Mezi další

charakteristické rysy tohoto typu nativismu patří to, že obviňuje antirasisty z historického a zejména současného rasismu, protože nastolují otázku rasy a rasismu obecně a následně jsou obviňováni z ničení typické národní kultury. Projevy rasového nativismu se v mnohem větší míře projevují na internetu než v offline komunikaci či politické sféře, přičemž se jedná například o výhrůžky smrtí a slovní urážky typu „opice“ a „otrok“ atd. V tomto typu mnohem více působí spíše kumulace aspektů cizosti než jen rozdílnost kulturních názorů (Kešic – Duyvendak 2019: 452–456).

Poslední kategorií je populistický nativismus, v němž jsou elity cílem kulturně orientovaného nativismu. Nativisté tvrdí, že elity ve skutečnosti nejsou „nativní“, protože jsou nejen samy kulturně odcizené, ale také podporují zájmy migrantů a jsou inspirovány postmoderními teoriemi, jako jsou třeba feminismus či multikulturalismus. Populističtí nativisté obviňují elitu z nedostatečného ocenění kultury, přičemž autoři tento prvek ukazují na požadavcích nizozemské PVV, která požaduje na každé veřejné budově vyvěšení národní vlajky, vyučování více národní historie, vysílání více národní hudby, bránit národní jazyk atd. Dalším základním znakem tohoto typu jsou antiunijní postoje, protože Evropská unie se snaží prosadit multikulturalismus, čímž by došlo k zániku identity daného národa a jeho kultury. Politika EU je tedy hrozbou pro evropskou civilizaci a národy mají samy rozhodovat o kontrole svých hranic a udělování, či odebrání občanství (Kešic – Duyvendak 2019: 456–461).

Autor H. G. Betz nerozlišuje nativismus přímo na kategorie, ale hovoří o třech podobách, které nelze v praxi striktně odlišit. Nicméně hovoří o ekonomickém nativismu, který předpokládá negativní dopady migrace na trh práce, neboť imigranti berou práci domorodcům a jsou ochotni pracovat za nižší mzdy, protože jsou méně kvalifikovaní a vzdělaní. Druhou premisou je zvýšená konkurence na trhu práce v důsledku migrace, která podle ekonomického nativismu způsobuje vyšší míru nezaměstnanosti domorodých obyvatel. Příkladem může být brexit či Rakouská strana svobody, která obviňovala imigranty z rekordní nezaměstnanosti (Betz 2019: 113–117).

Druhým typem je sociální šovinistický nativismus, který klade důraz na sociální důsledky imigrace, jež představuje významnou „ekonomickou a sociální odpovědnost“ pro daňové poplatníky. Tito nativisté se domnívají, že imigranti platí nižší daně (zda vůbec) a dostávají více sociálních dávek než domorodci, čímž představují značnou zátěž pro sociální stát, protože s imigranty souvisí významná část státních veřejných výdajů. Ekonomové i politologové tento argument vyvracejí, nicméně nativismus na empirických datech nestojí. Opět lze sledovat tuto podobu v kampani při brexitu (Betz 2019: 117–122).

Symbolický nativismus je poslední podobou, kterou Betz zmiňuje. Tato podoba nativismu se zaměřuje na obranu základních tradic, hodnot a institucionálního uspořádání, jež definují konkrétní národní identitu. Cizinci znamenají v tomto kontextu pro původní obyvatele ohrožení, protože některé kultury jsou vzájemně neslučitelné. Za neslučitelné kultury jsou považovány islámská a křesťanská civilizace a z toho důvodu musí Evropa bojovat proti islámu a muslimským imigrantům. Neslučitelnost nativisté spatřují ve snaze islámu ovládat veškeré aspekty života, a není tak slučitelný s liberální demokracií Západu. Symbolický nativismus se zasazuje o zachování kulturní rozmanitosti, která je možná pouze v případě nemíšení kultur a z důvodu zachování odlišností každé kultury (Betz 2019: 122–128).

## 2. Koncepty související s nativismem

Jak bylo popsáno výše, nativismus je ideologie, která v sobě spojuje další ideologické prvky, a právě v nich se autoři zabývající se tímto fenoménem liší. Nativismus je možné chápat jako kombinaci nacionalismu a xenofobie, jiní autoři hovoří o kombinaci populismu a nacionalismu, nicméně jako základ nativismu vždy uvádějí nacionalismus. Nativistická ideologie je základní pro populistickou pravici, která zaznamenává v posledních letech významný nárůst v zemích napříč celou Evropou (Newth 2023: 163). Tyto pojmy bývají často zaměňovány či mezi nimi nejsou dělány rozdíly (například xenofobie a rasismus), z toho důvodu se v této kapitole pokusím vysvětlit tyto jednotlivé fenomény, odlišit je od sebe, a především poukázat na rozdíly a spojitosti s nativismem.

### 2.1 Radikální pravice

Populistická radikální pravice (dále PRR) zaznamenala v posledních letech nárůst podpory, čímž se dostala i do popředí výzkumu a živé odborné debaty. Autoři používají pro označení této stranické rodiny mnoho pojmů, jako je například *krajní pravice*, *extrémní pravice* či zavedený anglický pojem *far right*. Populistická radikální pravice je stranická rodina, jež zahrnuje strany, které se obvykle vyhýbají vazbám na jiné strany a odmítají používat podobné nebo běžné názvy stran (Muis – Immerzeel 2017: 909; Zaslove 2009: 309). Společným jmenovatelem této stranické rodiny je jejich exkluzivní, etno-nacionalistické pojetí občanství, odpor k etnické a kulturní heterogenitě a xenofobie. Dalšími charakteristickými znaky jsou autoritářství, anti-establishment, populismus a nativismus (Svraka 2023: 3; Muis – Immerzeel 2017: 309–310). Tyto strany se obvykle vymezují vůči dělení na levici × pravici, jakožto zastaralému dělení a upřednostňují osu my × oni či domorodci × nedomorodci (Mudde 2016: 295–296; Guia 2016: 6). Někteří autoři nazývají populistickou radikální pravici protiimigrační, neboť jejich hlavním tématem je imigrace, ovšem označení této stranické rodiny za protiimigrační nemusí odpovídat vždy, jelikož mnoho autorů do stranické



rodiny PRR zařazuje strany, jako jsou nová levice, Zelení či regionalistická hnutí (Zaslove 2009: 309–310; Muis – Immerzeel 2017: 910).

Mudde hovoří o maximální a minimální definici populistické radikální pravice, přičemž minimální definice ji charakterizuje pomocí její základní ideologie a identity, což je nacionalismus, respektive nativistický nacionalismus, a hovoří o základních pojmech, kterými jsou národ, identita a vyloučení. Maximální definice této stranické rodiny pracuje kromě nativismu ještě také s fenomény, jako jsou populismus (více viz níže) a autoritářství, což je koncept, který zdůrazňuje především témata týkající se práva, pořádku a tradičních hodnot. Tyto strany proto upřednostňují silné vůdce (Zaslove 2009: 311–312). Strany PRR jsou tak díky své ideologii v současnosti jednou z největších výzev pro liberální demokracii, přičemž uznávají suverenitu lidu, vládu většiny a zároveň akceptují pravidla parlamentní demokracie, nicméně základní hodnoty liberalismu (pluralismus a ochrana menšin) jsou pro ně obvykle nepřijatelné (Muis – Immerzeel 2017: 917–918; Mudde 2016: 295).

Vzhledem k rostoucí podpoře těchto stran je důležité se zabývat otázkami, proč k tomuto trendu došlo. Autoři J. Muis a T. Immerzeel vzestup těchto stran vysvětlují na základě dvou přístupů, kterými jsou strana poptávky a strana nabídky, přičemž faktory na straně nabídky lze rozdělit na vnější a vnitřní. Za vnější faktory jsou považovány především institucionální rámce, což je například volební systém (který má malý dopad na podporu těchto stran) a „politický prostor“, který nechaly mainstreamové strany těmto stranám otevřený. Politický prostor znamená tedy to, že mainstreamové strany se ideologicky přibližují středu a neorientují se na „terén“ radikálních pravicových stran, čímž vytvoří prostor pro vznik stran PRR. Naopak, kdyby mainstreamové strany uplatňovaly akomodační politiku, dojde ke snížení šancí na úspěch stran PRR, ale legitimizují tím jejich agendu (Muis – Immerzeel 2017: 912–917).

Mudde (2016: 298–299) hovoří o globalizaci jako o hlavním faktoru vedoucím k nárůstu podpory stran PRR. Globalizace totiž způsobila ekonomické propojení světa, čímž zapříčinila nejistotu pro velkou část obyvatelstva a rozdělila společnost

na „poražené“ a „vítěze“. Právě „poražení“ často náleží mezi podporovatele populistických radikálně pravicových stran. Motivací k hlasování pro tyto strany bývá také obava ze ztráty kultury. Výše popsané je možné označit za faktory na straně poptávky, jedná se totiž o křivdy – ať už ekonomické, či kulturní –, které následně vedou k podpoře stran PRR (Muis – Immerzeel 2017: 912–917).

Důležitou roli ve zvyšující se popularitě populistických radikálně pravicových stran hraje také ideologie. Nejdůležitějším cílem stran je najít v politickém prostoru strategickou pozici, která je pro ně prospěšná, přičemž ideální politický „vzorec“ spočívá v kombinaci nativistických, populistických nebo autoritářských postojů s liberálními ekonomickými přístupy. Avšak definice úspěchu pro politické strany se mění v čase. Například pravicově orientované politické strany opustily své tradiční ekonomické postoje a místo toho přijaly protekcionismus a sociální šovinismus. Dále tyto strany vyvolávají v občanech pocit, že jim někdo naslouchá, a umožňují jim zapojení do politiky (nicméně je to zapojení spíše emoční než racionální). Vzestup stran PRR ovlivňuje mainstreamové strany a jejich pohled na imigraci a integraci, především liberálové mají tendence kooptovat pozice stran radikální pravice (Muis – Immerzeel 2017: 912–917).

## **2.2 Nacionalismus**

Nacionalismus je jeden z politických principů a ideologií, jejichž ústředním tématem je národ, tudíž politická a národní jednotka musí být shodná. Proto je důležité nejprve zmínit, co to je národ, což je značně problematické, protože neexistuje jednotná definice a pohled na koncept národa, stejně jako na většinu pojmů a konceptů, kterými se politologie zabývá. Například E. Gellner vymezuje národ dvěma kritérii, a to, že dva lidé musejí sdílet stejnou kulturu, aby byli stejné národnosti, a za druhé, že sebe sami musí uznat za příslušníky stejného národa (Rovná 1998: 47–50). Z toho vyplývá, že koncept národa je vystavěn především na přesvědčení. A. Guia hovoří o národu jako o konfliktních zónách, ve kterých dochází k soupeření mezi etnickými skupinami o hegemonii (Guia 2016: 6). Různost definic národa je hlavním tématem badatelů, jež se zabývají

nacionalismem, a právě ze snahy odlišovat mezi různými definicemi se podle A. Lecourseho ustálilo základní rozlišení na objektivní a subjektivní definici národa, z čehož vyplývají dva základní typy národa (kulturní a politický) a následně nacionalismu (etnický a občanský). Etnický nacionalismus a koncept kulturního národa používají pro začlenění jednotlivců zdánlivě objektivní kritéria, kterými jsou jazyk, náboženství či etnicita/původ, čímž neumožňuje jedincům vybrat si, do jakého národa budou patřit. O tomto začlenění se rozhoduje již při narození. Z výše uvedeného tak vyplývá, že kulturní a politická jednotka by měly být ve shodě a multikulturní či vícejazyčné státy jsou považovány za odchylky. Oproti tomu občanský nacionalismus a koncept politických národů tato zdánlivě objektivní kritéria ignoruje a prosazuje svobodnou vůli jednotlivců. Občanský nacionalismus tak nedělá rovnítko mezi kulturní homogenitou a národností jako etnický nacionalismus, ale považuje národ za společenství především zákonů, tedy podmínkou příslušnosti k určitému národu je dodržování jeho specifického politického a právního rámce (Lecours 2000: 153–155).

Také autoři Kefford, Moffit a Werner (2022: 424–427) pracují s výše uvedeným rozlišením nacionalismu, přičemž občanský nacionalismus lze podle nich chápat jako inkluzivní formu, neboť vyzdvihuje participaci společně se sdíleným občanstvím jako hlavní rys příslušnosti k národu. Jako exkluzivní formu nacionalismu však nazývají nativismus a etnický nacionalismus definují jako extrémní formu nativismu. Nativismus podle těchto autorů vymezuje skupiny „out“ a „in“ a staví se negativně ke kultuře, myšlenkám či tradicím, které zastávají skupiny „out“, neboť jsou považovány za cizí. Také zdůrazňují důležitou odlišnost mezi těmito dvěma koncepčními typy nacionalismu, a to že občanský nacionalismus je v souladu s liberální demokracií, ale nativismus odmítá základní hodnoty liberalismu, jako jsou pluralita a rozmanitost. Nativismus je mnohými autory často ztotožňován s jinými pojmy. Například xenofobní nacionalismus, etnonacionalismus, většinový etnický nacionalismus, mnohokulturní nacionalismus či etnický nacionalismus, ale autorka A. Guia (2016: 4–6) uvádí, že je značný rozdíl mezi etnickým nacionalismem a nativismem, a neměly

by se tyto pojmy spojovat. Důvodem je především to, že nativismus může být i občanský. Nativismus stojí především na protiimigračních narativěch, ve kterých se ale mohou vyskytovat jak etnické, tak občanské argumenty<sup>4</sup>.

Existuje však i jiná typologie nacionalismu než jen rozdělení na občanský a etnický. Například J. Charvát rozděluje nacionalismus na konzervativní, liberální, expanzivní, protikoloniální, kulturní či etnický. Konzervativní nacionalismus je negativní k imigraci, neboť vychází především z toho, že národy jsou přirozeně vzniklé skupiny lidí, jež mají společné hodnoty, historii a kulturu. Liberální nacionalismus je založen na přesvědčení, že národ je tvořen entitami, které mají právo na sebeurčení a svobodu, a z toho vyplývá nechuť k národnostní nadvládě. Právý opak představuje expanzivní nacionalismus, neboť zde není důležitá rovnost národů, ale naopak je zdůrazněna nadřazenost jednoho národa nad ostatními a zároveň národ staví nad jedince (někdy je tento typ označován jako integrální nacionalismus). Protikoloniální nacionalismus je spojen se socialismem, a tudíž s kolektivistickými tradicemi. Pro etnický nacionalismus je nejdůležitější etnicita a je velmi podobný kulturnímu nacionalismu, pro který není stát nijak důležitý, ale dávají přednost emocionálnímu poutu k národu (Charvát 2007: 38–40).

Nacionalismus je také třeba odlišit od patriotismu. Přičemž patriotismus je fenomén, který oproti nacionalismu není vnímán negativně, ale označuje pozitivní postoje ke svému národu, často se dá patriotismus ztotožnit s národním cítěním či láskou k vlasti. Vztah mezi těmito fenomény může být paralelní nebo genetický. „E. Gellner označil nacionalismus jako formu patriotismu, setkáme se však také s názorem, který naopak vidí v nacionalismu jeden ze zdrojů patriotismu, jeho základ“ (Hroch 2006: 58). Termín *patriotismus* (American patriotism) používají zejména autoři z USA, když hovoří o pozitivním vztahu amerických občanů ke svému národu, ale pokud popisují realitu v jiných národech, využívají vždy termín nacionalismus (Hroch 2021: 7).

---

<sup>4</sup> Tzn. nativismus může zdůrazňovat společný původ a kulturní homogenitu, ale také sdílené závazky vůči veřejným institucím – dodržování právního a politického rámce daného národa (Guia 2016: 5).

## 2.3 Populismus

Populismus, stejně jako nativismus či nacionalismus, je některými autory považován za tzv. thin-centered ideologii čili sám o sobě není schopen poskytnout dostatečnou škálu odpovědí na politické otázky. Na populismus je nahlíženo z mnoha perspektiv, například jako na specifickou strategii/politický styl, diskurz nebo jako na ideologii (Naxera – Krčál 2018: 494; Newth 2021: 4–5). C. Mudde a C. Rovira Kaltwasser hovoří o těchto třech perspektivách jako o konceptuálních přístupech a nazývají je politicko-strategický přístup, sociokulturní přístup a ideový či ideologický přístup, jež je mezi vědci nejrozšířenější. Definovat populismus je značně problematické, protože autoři obvykle považovali národní specifika a regionální projevy za zobecnitelné, z toho důvodu existuje mnoho ad hoc definic (jedná se například o tzv. trumpismus). Z ideologického hlediska lze však populismus definovat „jako soubor myšlenek, které nejen zobrazují společnost rozdělenou mezi „čistý lid“ versus „zkorumpovanou elitu“, ale také tvrdí, že politika je o respektování lidové suverenity za každou cenu“ (Mudde – Rovira Kaltwasser 2018: 669).

Autoři E. Block a R. Negrine chápou populismus jako politický styl. Hovoří tedy o tom, že tento koncept je politický komunikační styl, který využívají k vytváření identity a politické moci, a do centra zájmu se tak v tomto přístupu dostává komunikace. Populismus je především aktem řeči, a proto je chápán jako specifický styl politické komunikace, přičemž aktéři, kteří využívají tento styl komunikace, nejčastěji používají slova, obrazy či znaky, aby se spojili s „čistým lidem“ a mohli skrze tyto řečové akty demonizovat jiné, obvykle elity nebo establishment. Specifický styl rétoriky obsahuje primárně emotivní, protichůdné a nacionalistické projevy, skrze které oslovují především nespokojené občany. Rétorika není trvalá, ale neustále se přizpůsobuje aktuální situaci, díky čemuž jsou schopni „zachytit“ další nespokojené občany. Populisté obvykle používají k šíření své rétoriky média, stejně jako většina dalších politiků. Autoři však upozorňují, že média, než aby blokovala jejich postup, tak pomáhají spíše populismus

legitimovat, neboť normalizují jejich postavení ve stranickém systému (Block – Negrine 2017: 178–182).

Populismus jakožto thin-centered ideologie se zaměřuje pouze na omezené množství témat (není to vše vysvětlující ideologie), a proto je téměř vždy spojen s jinými ideologickými prvky. A. Guia poznamenává, že populismus sám o sobě nedefinuje, kdo jsou lidé tvořící skupinu mimo „obyčejný lid“. Pravicové populistické strany obvykle využívají právě nativismus nebo nacionalismus k tomu, aby určily, kdo jsou jedinci „čistého lidu“, a levicové populistické strany k tomuto vymezení uplatňují socialismus, a proto je důležité populismus studovat společně s jinými ideologiemi, jež jsou klíčové pro rozvoj programového rozsahu stran (Guia 2016: 8; Mudde – Rovira Kaltwasser 2018: 669–670).

Populismus má mnoho společného s nativismem a vzájemně se doplňují. Oba tyto koncepty využívají antagonistické vymezování mezi skupinami obyvatel ve společnosti, nicméně nativismus se pohybuje po horizontální ose čili „domorodci“ versus „cizinci“, zatímco populismus je orientován na vertikální ose, tedy „elita“ versus „lid“. Část populismu (populistická krajní pravice) se často pojí s nativismem, což umožňuje dualitu občanů jako „původní lid“ proti „elitám“, které umožnily přistěhovalcům vstoupit do země, a ohrožily tak národní kulturu a „domorodce“ (Guia 2016: 8; Newth 2021: 6–7). Autoři J. Kešić a J. W. Duyvendak hovoří o tom, že „[t]o, že elita je problematizovaná skupina, je populistické, ale logika, kterou je tato skupina problematizována (na základě své hroživé cizosti), je nativistická. Když jsou elity cílem kulturně orientovaného nativismu, nazýváme to „populistický nativismus“ (Kešić – Duyvendak 2019: 456–461).

## **2.4 Xenofobie, rasismus a islamofobie**

Ačkoli bývá často nativismus úzce spojován s xenofobií a především rasismem, jedná se o odlišné koncepty, které je nutné od sebe odlišit. Rasismus je starší fenomén, více kategorický než nativismus, a zabývá se především rozdíly mezi

civilizací, což jsou lidé určité „nadřazené“ rasy, a barbary, kteří jsou považováni za „podřadnou“ a nejen kulturně nevyspělou rasu. Kdežto nativismus v první řadě rozděluje společnost mezi domorodce a cizince, kteří sice v daném národu jsou, ale nejsou jeho původní součástí. Nativismus může tedy zahrnovat některé prvky rasismu, aby byl schopen vyloučit určité skupiny lidí z národa, ale nemusí to být pravidlem, protože rasismus je širším pojmem, který zahrnuje daleko větší rozsah potenciálního chování, jež není vždy nutně nativistické (Guia 2016: 9).

Nativismus také oproti rasismu může podporovat asimilaci kulturních rozdílů, a proto někteří autoři pracují s konceptem rasového nativismu (například J. Kešic a J. W. Duyvendak), který umožňuje označit určité příslušníky etnické skupiny na základě nejen jejich fyzických rysů, ale také kulturních, jako je jazyk. Podle G. Newtha toto pojetí umožňuje nativismus použít jako eufemismus pro rasistickou ideologii a lze na nativismus nahlížet jako na nerasistický koncept pouze v tom případě, pokud na rasismus nahlédneme skrze úzkou „biologickou“ interpretaci, tedy barvu pleti a fenotypy (Newth 2023: 165–167).

Rasismus můžeme definovat jako „přesvědčení, že rasa je primárním determinantem lidských vlastností a schopností a že rasové rozdíly způsobují vrozenou nadřazenost určité rasy“ (Guia 2016: 9). Lze nalézt i definici rasismu, která je založena na chápání rasy, jež není ale výhradně odvozena z fenotypů, ale obsahuje následující tři charakteristiky. Za první je to ideologie, která rozděluje lidskou rasu do odlišných kategorií, přičemž každá kategorie má své specifické vlastnosti, jež jsou odvozeny z kultury, fyzického vzhledu nebo obojího. Přičemž tento definiční rys odkazuje jak na neliberální formu rasismu, která otevřeně staví jednu rasu jako nadřazenou vůči jiným rasám, tak na liberální formu, jež stanovuje své cíle diskurzivně jako nesouvisející s našimi liberálními společnostmi a s pravidly založenými na lidských právech a odkazu osvícenství. Za druhé jde o historický mocenský vztah, ve kterém jsou určité skupiny postupně označovány za rasově odlišné, což znamená, že jsou jim přisuzovány určité vlastnosti, jako by byly přirozené a vrozené každému jednotlivci v dané skupině, a za třetí se jedná o různé formy diskriminace, které vyplývají z těchto praktik,

zahrnující škálu od omezení přístupu k materiálním zdrojům na jednom konci až po genocidu na druhém konci (Newth 2023: 165–167).

Autorka A. Guia hovoří o tom, že „xenofobii lze chápat jako odvrácenou stranu etnocentrismu“ (Guia 2016: 9–10), přičemž xenofobie znamená odpor/strach z cizinců či z čehokoli, co je považováno za cizí, a etnocentrismus prosazuje nadřazenost vlastní skupiny ve světě (Guia 2016: 9–10). Stejně, jako je tomu u rasismu, nativismus nutně implikuje xenofobii, ale xenofobie je širší pojem. Xenofobie funguje také na stejné logice „my“ vs. „oni“ jako nacionalismus či nativismus, ale xenofobie klade více důraz na „cizost“ a „jinakost“, kdežto nacionalismus se spíše orientuje na „vnitřní skupinu“ (Newth 2023: 163–165). Nativismus je přímo spojen s xenofobií skrze debaty o protiimigrační politice (Yılmaz – Geylani 2022: 28–30).

Podle G. Newtha (2023: 163–165) pokud budeme na xenofobii nahlížet jako na diskurz, pak nám to umožní lépe vidět, jak je tento koncept spojen s protiimigračními náladami nebo termíny, jako je hrozba pro homogenní národ. Tyto hrozby mohou být vyjádřeny jako tzv. ekonomický nativismus, který preferuje zachování pracovních míst pro domorodé obyvatele, nebo může být vyjádřen skrze sociální šovinismus, který upřednostňuje poskytování sociálních dávek původním občanům. Toto zaměření xenofobie na kategorii „jiní/cizí“ nebo přistěhovalce se překrývá také s výše zmíněným rasismem, a proto přistěhovalectví může být použito jako alternativa k pojetí rasy. Z toho důvodu je některými autory xenofobie považována za formu rasismu, ale je možné se setkat také s pojmem xeno-rasismus.

V posledních letech lze spatřovat nárůst xenofobních nálad, k čemuž přispěla řada příčin, a tento nárůst lze zaznamenat především v zemích, kde je problém s imigrací. Vztahy k cizincům se v průběhu let měnily, a to podle sociálních, politických, náboženských či ekonomických hledisek, přičemž moderní xenofobie demonizuje především muslimy, „barbary“, „zaostalé“ nebo židy jako ty druhé. Na západě bývá xenofobie nejčastěji spojována s islamofobií (viz níže) (Yılmaz – Geylani 2022: 27).



Termín *islamofobie* se objevil v 90. letech 20. století. V dnešní Evropě se téměř všichni nativisté hlásí k různým protiislámským předsudkům, přičemž „islamofobie, chápaná jako strach, nenávist a diskriminace muslimů či islámu, je jedním z poválečných rysů nativismu v Evropě“ (Guia 2016: 10). Islamofobie často využívá tvrzení, že je islám sám o sobě násilnický, čímž představuje hrozbu pro západní civilizaci. Nelze však každé kritické vyjádření, které je namířeno proti islámu nebo muslimům, chápat jako islamofobii. Tyto postoje lze označit za islamofobní, jestliže jsou vztaženy na všechny muslimy. Islamofobie neodkazuje primárně na strach z muslimů, ale spíše na strach z islámu jako náboženství, přičemž tento strach je často „živen“ politickými představiteli nejen stran PRR. Důvody pro popularitu islamofobie jsou především spojeny s tím, že ve srovnání s křesťanskou populací v Evropě a Americe, kterou tvoří především starší lidé, roste populace muslimů rychleji. Nárůst je způsoben imigrací, zvýšenou porodností a konverzemi z křesťanství na islám. Tento jev je nazýván „islamizací“. V důsledku tohoto trendu se mezi obyvateli Západu šíří obavy, že muslimové získají většinové postavení a křesťanská populace se stane menšinou, což vyvolává úzkost a strach. Obavy se projevují jako náboženská nesnášenlivost v Evropě a USA. Mnohé pravicové politické strany v Evropě využívají tento trend k získání podpory a politické moci (Yılmaz – Geylani 2022: 28–30).

\*\*\*S ohledem na výše řečené lze konstatovat, že nativismus je základní ideologií pro populistickou radikální pravici a jedná se o typ nacionalismu, který je exkluzivní, avšak autoři tento typ označují různými termíny (viz výše). Také bylo popsáno, že nativismus je fenomén, který potřebuje různé koncepty (populismus, rasismus, xenofobii), aby dokázal rozdělit společnost na „domorodce“ a „cizince“, přičemž každý tento fenomén umožňuje rozdělit společnost na základě jiných faktorů a také přispívá ke zdůraznění negativních a pozitivních aspektů skupin „domorodců“ a „cizinců“.

### 3. Stranická transformace a téma nativismu v České republice

„Uprchlická krize“, která začala probíhat v roce 2015, ovlivnila celou evropskou politiku a její dopady (například na proměnu politického systému a zvýšení protiimigračních nálad ve společnosti) lze sledovat na celém kontinentu, přičemž nejvýraznější jsou ve střední a východní Evropě, což je vzhledem k extrémně nízkému počtu imigrantů paradoxní. Podle J. Wonderreyse (2021: 722) „„uprchlická krize“ radikálně zvýšila význam přistěhovalectví a s tím související islamofobii v regionu. To následně vedlo k (1) radikalizaci hlavního proudu a (2) transformaci krajně pravicových stran, které se dříve zabývaly spíše národnostními menšinami (jako jsou Romové)“. Již dříve bylo možné pozorovat v Evropě radikalizaci mainstreamových stran, a proto je důležité zmínit, zda tato radikalizace probíhala také v českém stranickém systému již před „migrační krizí“.

Odsun československých občanů německé národnosti po druhé světové válce znamenal de facto etnickou homogenizaci území a následně během komunistického režimu bylo Československo v podstatě vůči cizincům uzavřeno, kromě občanů dalších komunistických států, především z Vietnamu, již doposud vytvořili na území České republiky jednu z největších etnických menšin (Suchánek – Hasman 2022: 3; Český statistický úřad 2021). Po pádu komunismu se území stalo tranzitním místem pro imigranty, především po vstupu do EU, nicméně se jednalo především o migraci z jiných států střední a východní Evropy a z toho důvodu nebyla imigrace až do „uprchlické krize“ v roce 2015 hlavním politickým a veřejným diskurzem (Suchánek – Hasman 2022: 3; Wondreys 2021: 723).

V České republice, stejně jako v ostatních zemích střední a východní Evropy, byly ústředním tématem pro radikální pravici národnostní menšiny (např. Romové). Česká republika byla dlouhodobě považována za ojedinělý případ (především v rámci Visegrádské čtyřky), protože se nedařilo krajní pravici proniknout do mainstreamové politiky, a to především díky relativně stabilnímu stranickému systému se dvěma dominantními stranami (ODS a ČSSD), kterým se podařilo

zavést silný „cordon sanitaire“ kolem krajní pravice (Wondreys 2021: 723–726). Nicméně populistickou krajně pravicovou stranu, která se dostala do českého parlamentu, lze nalézt již v roce 1996. Jednalo se o Republikány, kteří získali 8 % hlasů, a byli tak nejvýznamnější krajně pravicovou stranou v 90. letech. Ideologie této strany se dá označit za populistickou, nacionalistickou, euroskeptickou, a především silně xenofobní vůči Romům, což prokazuje tvrzení, že strany krajní pravice v zemích střední a východní Evropy se v dřívějších letech zaměřovaly především na národnostní menšiny (Suchánek – Hasman 2022: 3).

Tento stranický systém se ustálil po volbách v roce 1998, přičemž se jednalo o pětistranný formát, ve kterém byly čtyři strany trvale přítomny v Poslanecké sněmovně (ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM) a pátá strana byla střídavá (US, ODA či Strana zelených). Tento stranický systém byl relativně stabilní a uzavřený, neboť poskytoval omezený prostor pro nové politické subjekty (Charvát 2015: 19–22). Od roku 2010 lze pozorovat nástup nových aktérů, což znamenalo postupnou proměnu stranického systému, a vyústění této proměny můžeme pozorovat ve volbách v roce 2017, kde došlo k razantní proměně tohoto systému (Krčál – Naxera 2018: 492).

Volby v roce 2010 a 2013 se vyznačovaly především prudkým poklesem voličské podpory zavedeným stranám (hlavně ODS) a nástupem nových politických subjektů, jež byly primárně založeny na populistické logice a vnesly nová témata do politiky. Ve volbách v roce 2010 se jednalo o Věci veřejné, což byla v České republice první strana, která se vyznačovala populistickým programem, zejména se zaměřovala na témata, jako je boj proti korupci, čímž se vymezovala proti elitám (Havlík – Voda 2016: 119; Charvát 2015: 23; Naxera 2018: 37). Tyto volby tak znamenaly velký průlom v podpoře nově vzniklých stran, který pokračoval i v následujících volbách. Ve volbách v roce 2013 se již do Poslanecké sněmovny dostaly další nové politické subjekty, konkrétně ANO 2011 a Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (dále jen Úsvit) (Kuba – Hudec – Stejskal 2022: 608). Definitivní rozpad zavedeného stranického systému představovaly volby v roce 2017, neboť dvě dominantní strany zaznamenaly razantní pokles voličské podpory

a do Poslanecké sněmovny se dostaly další nové politické subjekty (Česká pirátská strana, Starostové a nezávislí a Svoboda a přímá demokracie, která nahradila Úsvit) (Maškarinec 2019: 517).

Hnutí ANO 2011 se od svého vzniku prezentovalo jako antipolitické středové hnutí, které upřednostňuje vládu odborníků před zkorumpovanými zavedenými politickými stranami, a aby došlo k demonstrativnímu odlišení od těchto zkorumpovaných elit, koncipoval A. Babiš mimo jiné svůj politický subjekt jako hnutí, nikoli jako stranu (ke stejnému odlišení přistoupil i T. Okamura při zakládání Úsvitu a dále SPD) (Charvát 2015: 25; Kuba – Hudec – Stejskal 2022: 608). Hnutí ANO od počátku svého působení zaznamenávalo neustále větší podporu voličů ve volbách a v roce 2017 drtivě porazilo ostatní politické subjekty, čímž poprvé v historii ztratily kontrolu nad vládou tradiční strany ODS a ČSSD (Kuba – Hudec – Stejskal 2022: 608).

Úsvit by se dal také charakterizovat jako populistické hnutí, které bylo zaměřeno především na otázky práva, pořádku, korupce, a především prosazování přímé demokracie. Toto hnutí bylo následně v roce 2015 transformováno do SPD, které nadále prosazuje přímou demokracii, ale hlavním tématem je pro něj opozice vůči Evropské unii, a především se zaměřuje na migrace a akcentuje i nadále téma korupce. Hnutí SPD je pravicově extremistickou stranou, neboť se otevřeně hlásí k nacionalismu a xenofobii čili k nativismu. SPD tak využila „migrační krize“ k voličské podpoře, která dále narůstá (Bílek – Lysek – Zbírál 2021: 439; Kuba – Hudec – Stejskal 2022: 608). SPD je tak třetí radikální pravicí, které se podařilo uspět ve volbách, nicméně je prvním hnutím z této stranické rodiny, kterému se podařilo již podruhé dostat se do Poslanecké sněmovny.

Podpora těchto nových politických subjektů pramení především z dlouhodobé frustrace z politických elit, které od přechodu k demokracii podléhají nejrůznější korupci a dalším politickým skandálům, a také kvůli ekonomické krizi, která naplno vypukla v roce 2008. Podpora těchto politických subjektů také vychází z obav z kulturní změny, kterou by přinesl příliv migrantů (Kuba – Hudec – Stejskal 2022: 606–607). Právě „migrační krize“ z roku 2015 způsobila, že

se jedním z hlavních témat v parlamentních volbách v roce 2017 stala právě imigrace, na kterou reagují všechny politické subjekty, přestože statisticky je imigrace v České republice zanedbatelná (Krčál – Naxera 2018: 492).

Právě „migrační krize“ sehrála důležitou roli při vzestupu nativismu v České republice, během které dochází k rámování převážně muslimských imigrantů jako bezpečnostní hrozby. Krajně pravicové strany, média a veřejné mínění způsobily růst negativního pohledu na přijímání migrantů. Fenomén imigrace negativně hodnotí až 91 % Čechů a 85 % vidí islamismus jako kulturní hrozbu, a to i přesto, že se jedná o stát s marginální muslimskou populací (Nourbakhsh – Ahmadi – Dero – Rad 2020: 788–789). Tohoto fenoménu dokázalo využít především v tu dobu nově vzniklé hnutí SPD, pro které je téma migrace jedno z hlavních, a následně tak byly nuceny i další politické subjekty reagovat na téma migrace.

## 4. Metodologie výzkumu

V následující části práce (Kapitola 5.) bude provedena kvantitativní a kvalitativní analýza facebookových příspěvků politických subjektů ODS, ANO a SPD, a zároveň budou analyzovány i facebookové příspěvky lídrů těchto stran, neboť hnutí ANO a SPD jsou strany jednoho muže. U obou politických subjektů je tedy nezastupitelná role lídrů, neboť na nich stojí politický úspěch těchto hnutí, a proto je důležité zkoumat obsah facebookových příspěvků i na profilech jednotlivých lídrů. Důležitost lídrů ve stranách jednoho muže můžeme vidět například u hnutí Úsvit přímé demokracie, kde byl lídrem T. Okamura, a po jeho odchodu došlo k úplnému rozpadu tohoto politického subjektu. Pozice lídra je obvykle upevňována formálními i neformálními faktory, přičemž neformální faktory se týkají především mentality, která je v těchto subjektech nastavena, a organizační struktura je formální faktor (Kubát – Hartlínski 2019: 110–111).

Dalším argumentem, proč do analýzy zahrnout facebookové profily lídrů, a nejen profily politických subjektů, je personalizace politiky, kterou umožnil rozmach technologií, a sociální sítě tento trend ještě umocňují. Znamená to tedy přesun pozornosti od kolektivních institucí, jako jsou strany, hnutí atd., k jednotlivým osobnostem a zájem je věnován především osobní dimenzi jedince, a ne politické (Langer – Sagarzazu 2018: 476). Proto je relevantní zařadit do analýzy i facebookový profil P. Fialy. Vzhledem ke struktuře strany ODS (nejedná se o stranu jednoho muže), je ale nutné analyzovat především příspěvky z facebookového profilu této strany. Z toho důvodu je analýza provedena jak na facebookových profilech lídrů, tak na profilech jednotlivých politických subjektů. Tyto politické subjekty (jak je již zmíněno v úvodu) byly vybrány na základě předvolebních průzkumů, neboť se právě tyto tři politické subjekty objevují dlouhodobě na předních příčkách (Median 2023a; Median 2023b; STEM 2023b; STEM 2023b).

Platformu Facebook jsem zvolila pro její největší dosah v rámci společnosti. Facebook výrazně převyšuje aktivním využíváním uživatelů ostatní sociální sítě, a to několikanásobně. Tento trend lze však pozorovat celosvětově, nejen v rámci

České republiky, a proto je pro výzkum politické komunikace tato platforma stále považována za jednu z nejvhodnějších (Statcounter nedatováno). V posledním čtvrtletí roku 2023 měl Facebook celosvětově zhruba tři miliardy aktivních uživatelů, čímž se stává nejpoužívanější sociální sítí na světě, přičemž tento trend trvá již několik let a data zveřejněná od začátku roku 2024 napovídají, že tomu tak bude i nadále (Statista nedatováno). Data z reklamních softwarů zveřejněná k lednu 2023 ukazují, že platforma Facebook má v České republice necelých pět milionů aktivních uživatelů, což znamená necelých 46 % populace (Media Guru 2023). Sociální síť Facebook je také nejvyužívanější platforma v rámci všech věkových kategorií, a její obsah má tak napříč společnostmi velký dosah (AMI Digital 2023). U vybraných politických subjektů jsem analyzovala pouze originální obsah zveřejněný na jejich facebookových profilech, tudíž byly z analýzy vyloučeny předsílené příspěvky. Taktéž jsem analyzovala pouze psaný text, nikoli zvukové záznamy. K vynechání těchto typů příspěvků došlo především proto, že se obvykle časem stávají nedostupnými, a také z toho důvodu, že textový obsah je pro zodpovězení mé výzkumné otázky dostačující.

Za zkoumané volební období jsem zvolila všechny typy voleb, které v České republice probíhají, abych mohla porovnat, kolik procent tvoří nativistické příspěvky z celkového obsahu zveřejněného na jednotlivých profilech. První sada dat pochází z horké fáze kampaně z voleb do Evropského parlamentu, které se konaly v roce 2019, následně v roce 2020 probíhaly volby do Senátu a také do krajských zastupitelstev, dále analýza zahrnuje data z voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2021, volby do obecních zastupitelstev v roce 2022 (v tomto roce opět proběhly i senátní volby) a poslední sada dat je z prezidentských voleb z roku 2023, přičemž jsou do výzkumu zahrnuta obě kola voleb, neboť A. Babiš byl jedním z kandidátů na prezidenta, který postoupil do druhého kola (taktéž strana SPD měla svého kandidáta, který se ucházel o post prezidenta). Analýza byla prováděna v horkých fázích kampaní, což je podle autorů K. Filimonova, U. Russmanna a J. Svenssona (2016: 5) čtyři týdny před konáním voleb. Horká

fáze kampaně je gradační fáze, ve které jsou politici nejaktivnější a snaží se přesvědčit nerozhodnuté voliče ve svůj prospěch (Kubáček 2012: 22).

Data jsem manuálně stahovala po dobu tří měsíců, konkrétně od prosince 2023 až do února 2024. Na základě teorie, která byla popsána v Kapitolách 1. a 2., a níže zmíněné operacionalizace nativismu a jeho typů jsem vytvořila kódovací systém, který mi umožnil odlišit nativistické příspěvky od nenativistických, přičemž aby byl příspěvek označen za nativistický, stačí výskyt pouze jednoho z níže zmíněných kódů. Taktéž je důležité říci, že v případě dlouhých a obsáhlých příspěvků budou analyzovány pouze konkrétní odstavce, kde se nativistický výrok objevil. Během manuálního stahování facebookových příspěvků u analyzovaných aktérů jsem počítala všechny příspěvky, které byly zveřejněny na jednotlivých facebookových profilech, abych v kvantitativní analýze mohla ukázat poměr výskytu nativistických příspěvků v celkovém počtu u jednotlivých aktérů ve zkoumaném období. Je pravděpodobné, že se v příspěvku objeví více kódů než jen jeden, a v tomto případě byl výrok zařazen do všech těchto kódů. Vzhledem k tomu, že může být příspěvek zařazen do více kódů, může být také jeden výrok zařazen do více typů nativismu vybrané typologie (viz níže) než jen jednoho.

Příspěvky byly během stahování rozřazeny do jednotlivých kódů, přičemž toto rozřazení bylo provedeno na základě širšího popisu a charakteristiky daného kódu, nikoli tedy pouze podle názvu kódu. Kódy byly konstruovány na základě níže zmíněné operacionalizace nativismu, a především jsou odvozeny z typologie autorů J. Kešiče a J. W. Duyvendeka (viz níže a Kapitola 1.). Pro finální výběr analyzovaných příspěvků jsem použila účelové vzorkování, přičemž tento přístup znamená, že jsem vybrala facebookové příspěvky, které jsou nejrelevantnější pro zkoumané téma, a jejich analýza tak poskytne nejvíce informací (Yin 2015: 91).

Pro následující analýzu bylo nutné operacionalizovat nativismus a jeho formy. Z výše popsaného (Kapitola 1. a Kapitola 2.) vyplývá, že nativismus rozděluje obyvatele na skupiny „my“ vs. „oni“, přičemž „my“ je kategorie „domorodých“



obyvatel a „oni“ je skupina lidí, kteří jsou různými způsoby „cizí“ či „odlišní“ od „domorodých“ obyvatel. Jedná se o kulturu, kam spadá jazyk nebo náboženství, dále se jedná o odlišnou etnicitu a rasu. Nativisté vždy tyto odlišnosti rámuji negativně, jako něco špatného a ohrožujícího dominantní kulturu v daném národě a celkově podle nativistické logiky ohrožují původní obyvatele. Nativismus však neznamena pouze výše zmíněné negativní rámování „cizinců“, ale také se staví nepřátelsky vůči postmoderním teoriím (feminismus, multikulturalismus, genderismus nebo neomarxismus atd.) a skupinám lidí, které tyto teorie zastávají, protože tyto teorie znamenají podle nativistické logiky ohrožení původní kultury, jak o tom pojednává populistický nativismus. Znamená to tedy, že hrozbou pro národ nemusí být vždy nutně jen „cizinci“, ale také občané „původní“, kteří se však svým smýšlením odcizili a nelze je již považovat za „nativní“ (jedná se o elity daného státu, které podporují nejen migraci, ale také tyto postmoderní ideologie, čímž explicitně ohrožují původní kulturu v zemi). Nativismus je také protiujiční, protože nařízení, která jsou vydávána EU (v souvislosti s migrací), představují hrozbu pro suverénní národní státy, neboť, stejně jako výše popsané elity státu, prosazují migraci a zastávají teorie, které ničí národní kulturu a znamenají zánik pro původní obyvatele.

Typologii nativismu jsem zvolila od autorů J. Kešiče a J. W. Duyvendaka, kteří tento fenomén kategorizovali jako 1. sekularistický nativismus, 2. populistický nativismus a 3. rasový nativismus. Tyto kategorie byly vytvořeny podle toho, jaký ideologický prvek v nich převažuje. Podrobněji jsou tyto typy popsány v Kapitole 1. Nicméně pro následné rozřazení nasbíraných příspěvků a kvalitativní analýzu bylo nutné tyto kategorie více operacionalizovat.

Sekularistický nativismus se vyznačuje především islamofobií. Jedná se o nenávisť a pocit ohrožení islámem a muslimy, jak bylo popsáno v Podkapitole 2.4. Islám je prezentován nativisty jako hrozba a je považován za neslučitelný s liberální demokracií (práva žen či sekularizace) a jako protiklad vůči této hrozbě je postavena křesťanská civilizace, kterou je třeba ochránit před invazivním islámem. Křesťanství je chápáno ve smyslu kulturní a civilizační identity

a neodkazuje se na něj jako na náboženství, které by zasahovalo do všech sfér společenského života, jako je tomu podle nativismu u islámu. Jinými slovy tedy křesťanství není považováno za transcendentní, ale islám ano. Tomuto typu nativismu odpovídá kód *islám-hrozba*, jenž je popsán níže, a příspěvky byly do této kategorie také na základě charakteristiky tohoto kódu zařazeny.

Populistický nativismus upozorňuje na kulturní vzdálení elit od národa a také na to, že podporou postmoderních teorií ničí tradiční národní kulturu. Například genderismus může např. prosazovat sňatky stejnopohlavních párů, čímž rozvrací tradiční pojetí rodiny, které je zakotveno v našich civilizacích, anebo prosazují existenci více genderů, což je opět ohrožení tradic a hodnot v národě, neboť existují pouze dvě pohlaví – žena a muž. Dalším indikátorem populistického nativismu je nepřátelský postoj vůči politice (migrační) EU, která je hrozbou pro evropskou civilizaci. Populističtí nativisté tedy požadují zachování bezpečnosti a vlastní identity, kterou EU ničí (například prosazováním povinných migračních kvót), a samy státy mají mít pravomoc kontrolovat svoje hranice a samy rozhodovat o udělení, nebo odebrání občanství obyvatelům. Politiky EU a národní elity (s ohledem na migraci) pasivně nebo aktivně „podkopávají“ kulturu a identitu národa. „[P]opulistický nativismus přisuzuje úloze elit při podkopávání národa různou míru agendy a odpovědnosti (od pasivního zanedbávání po aktivní spoluúčasť) a záměrnosti (od nezamýšlených důsledků k záměrné politice). V populistickém nativismu elita působí jako přímá hrozba [...] umožňuj[ící] (pasivně či aktivně) ostatním nepřátelům (muslimům, černochem) uzákonit jejich destruktivní moc“ (Kešic – Duyvendak 2019: 456–461). Facebookové příspěvky byly do této kategorie zařazeny podle kódů *EU-hrozba* a *elita-ohrožení*.

Rasový nativismus je založen na kulturní a rasové dimenzi. Jedná se tedy o odlišné fenotypy, jako je barva pleti, a odlišnou kulturu, kterou do národa „cizinci“ přinesou, přičemž tato kultura podle nativistů ohrožuje původní obyvatele a jejich hodnoty. Pro rasový nativismus je především také typické, že obviňují antirasisty z rasismu a o sobě hovoří pouze jako o ochráncích národní kultury. Antirasistické

aktivity jsou tak vnímány jako hrozba pro národní kulturní identitu a bývají často zobrazovány jako cizí skupina, která nechápe nebo nepřijímá kulturu „původní“. Dále se v případě rasového nativismu jedná o odmítání kritiky národních tradic a symbolů jako rasistických činů a zobrazování kritiků jako „cizích“. Rasový nativismus je také charakteristický vnímáním nově příchozích, jako vnější hrozby pro národní kulturní identitu na základě jejich rasového původu nebo geografického zařazení. Jedná se tedy o negativní rámování „cizích“ kultur a odlišných fenotypů. Do této kategorie byly zařazeny příspěvky, které odpovídají kódu *míšení-špatné a asimilace-žádoucí*.

Vzhledem k výše zmíněné teorii nativismu (Kapitola 1.), kde se vyskytuje, že „cizinci“ představují pro původní obyvatele ekonomickou hrozbu, bylo nutné zařadit ještě kód *migrace-škodlivá*, neboť o ekonomické hrozbě se autoři J. Kešic a J. W. Duyvendak ve své typologii nezmiňují a lze předpokládat, že by se v některých facebookových příspěvcích tento rozměr mohl objevit (především díky současné migraci z Ukrajiny). Taktéž do tohoto kódu byly zařazeny výroky, které rámuji migraci negativně, ale konkrétně nezmiňují, proč je to problém a v čem je migrace škodlivá pro „původní“ obyvatele, a není zmíněn „viník“ příchodu imigrantů. Tento kód tedy není možné zařadit do žádného z typů nativismu a bude pro tyto příspěvky v následující analýze použita kategorie „Ostatní“.

Příklad: „Uprchlíci, vítejte? Tohle fakt nechci! A co vy?“ (Babiš 2021a).

Je zde tedy patrné negativní zarámování migrace, protože uprchlíci nejsou v České republice podle A. Babiše vítáni, ale nezmiňuje zde konkrétní důvod, proč jsou migranti ohrožující skupinou, a nemají tedy na území České republiky být. Z důvodu nekonkretizace výroků tedy není možné tento příspěvek zařadit do vybrané typologie, a tento kód tedy spadá do kategorie „Ostatní“.

Kódovací systém se skládá z následujících kódů:

- 1. Islám-hrozba.** Islám je náboženství, které vyzývá k terorismu (každý muslim je terorista), podněcuje nenávist, je neslučitelné s liberální

demokracií a křesťanskou kulturou. Je nutné chránit Evropu a křesťanské hodnoty/civilizaci před islámským invazivním náboženstvím.

2. **EU-hrozba.** Evropská unie představuje svými rozhodnutími hrozbu pro národy, je pro přijímání uprchlíků, prosazuje migrační, genderové a další kvóty, přičemž těmito rozhodnutími se snaží EU podle nativistů zbavit národní státy suverenity a ohrožuje tím tradice, kulturu a homogenitu jednotlivých států. EU je podporovatel postmoderních teorií, které se snaží o zničení původní (křesťanské) kultury. Jedná se například o feminismus, genderismus, neomarxismus, multikulturalismus a další postmoderní teorie.
3. **Elita-ohrožení.** Elita v národě není „nativní“, ale podporuje migraci, čímž přímo ohrožuje původní obyvatele, jejich kulturu a hodnoty. Elita taktéž prosazuje postmoderní teorie (viz výše) a pozitivně diskriminuje menšiny v rámci státu (například je finančně podporuje více než „původní“ obyvatele).
4. **Migrace-škodlivá.** Migrace představuje hrozbu pro původní obyvatele, protože migranti berou těmto lidem práci nebo snižují hodnotu dané práce, protože jsou ochotni pracovat za méně peněz. Migranti také představují hrozbu pro sociální systém, neboť budou pobírat dávky, jelikož pracovat nebudou. Migranti jsou nativisty rámováni jako zlo, které na „svém“ území nechtějí, a je třeba proti němu bojovat a zastavit ho. Není ale explicitně uvedeno, jakou hrozbu imigranti představují, nicméně z výroku je patrné negativní rámování. Taktéž sem byly zařazeny výroky, ze kterých je patrné, že migrace představuje bezpečnostní hrozbu.
5. **Míšení-špatné.** Míšení odlišných fenotypů je špatné a znamená to zánik určité civilizace, národa nebo kultury, proto je nutné tomu zabránit. Nativisté tak ve „svém“ národě nechtějí obyvatele, kteří se vyznačují jinými fenotypy než původní (například barvou pleti). Migranti také představují hrozbu pro původní kulturu v národě a snaží se zbavit

původní obyvatelé suverenity a převzít nad nimi kontrolu. Původní obyvatelé se tak stanou ve své zemi obyvateli druhé kategorie.

- 6. Asimilace-žádoucí.** Je nutné asimilovat všechny cizince v daném národě, ale také je nutné provést asimilaci u etnických menšin (původních, nikoli nejen nově příchozích), které svou kulturou neodpovídají národu.

Příklad kódování jednotlivých příspěvků:

„Tak pan ministr Vít Rakušan má další problém a spolu s ním i nového viníka svého průšvihů a dalšího nepřítele státu. Za to, že se v Čechách nyní pohybují nelegálně stovky Syřanů, nemůže ministr, ale prezident Erdogan. Proč místo neustálého hledání viníků raději neřeší problémy?“ (ANO 2022).

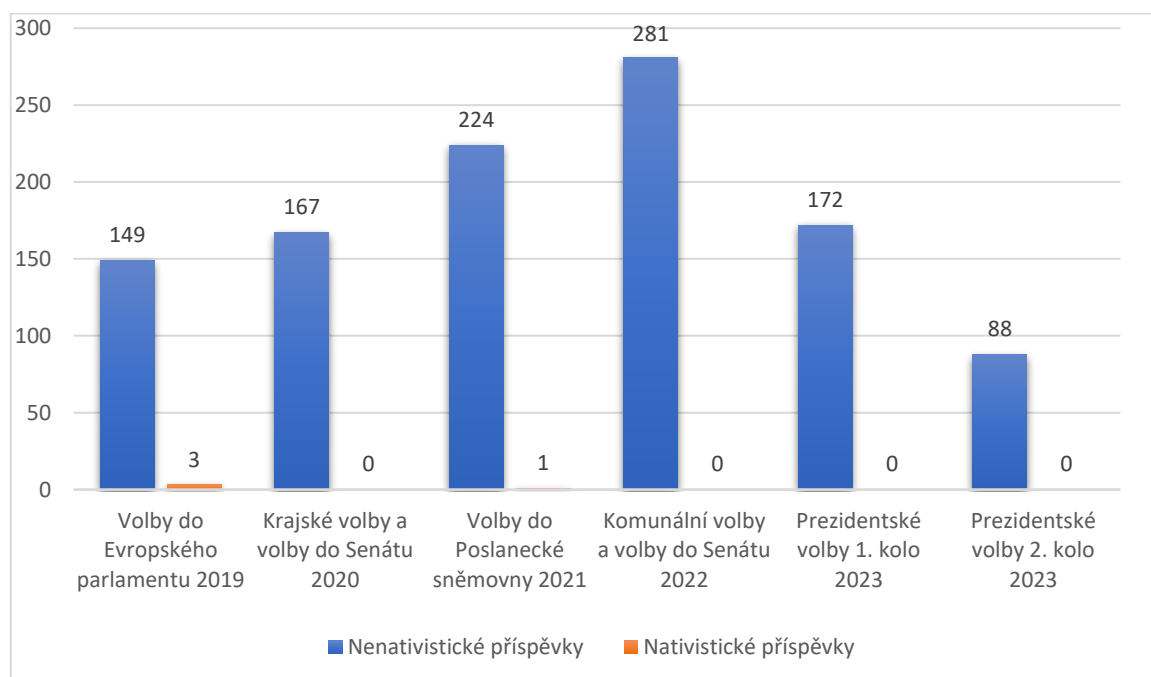
V tomto příspěvku lze nalézt kód *elita-ohrožení*, protože podle hnutí ANO je současnému ministrovi vnitra jedno, že se na území ČR pohybují imigranti, což je problém. Tím, že V. Rakušan tento problém podle hnutí neřeší, se stává nenativním a ohrožuje „původní“ obyvatelé. V tomto případě se jedná o pasivní zanedbávání problému migrace. Tento příspěvek se nedá zařadit do jiného kódu (například *migrace-škodlivá* či *míšení-špatně*), protože hnutí se explicitně nevyjadřuje, proč je migrace problém, a proč je tedy nutné tento problém řešit. Vzhledem k tomu, že kód *elita-ohrožení* odpovídá charakteristikám populistického nativismu, byl tento příspěvek zařazen do této kategorie.

## 5. Analytická část

### 5.1 Analýza příspěvků ODS

Ve stanoveném časovém období jsem celkově analyzovala u strany ODS 1 081 facebookových příspěvků, z čehož nativistické příspěvky byly pouze čtyři. V Grafu č. 1 je znázorněn celkový počet nativistických a nenativistických příspěvků ve všech typech voleb, které byly analyzovány. Můžeme vidět, že nativistické příspěvky byly uveřejněny pouze v předvolebních kampaních u voleb do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny. V předvolební kampani u dalších typů voleb nebyl zaznamenán žádný nativistický příspěvek. Taktéž je v Grafu č. 1 vidět vzestupná tendence přidávání příspěvků, nicméně v předvolební kampani u prezidentských voleb došlo opět k poklesu, což může být způsobeno tím, že ODS neměla kandidáta za svoji stranu. Z celkového počtu analyzovaných příspěvků tedy tvoří nativistické pouze 0,37 %.

**Graf č. 1: ODS – nativistické vs. nenativistické příspěvky**

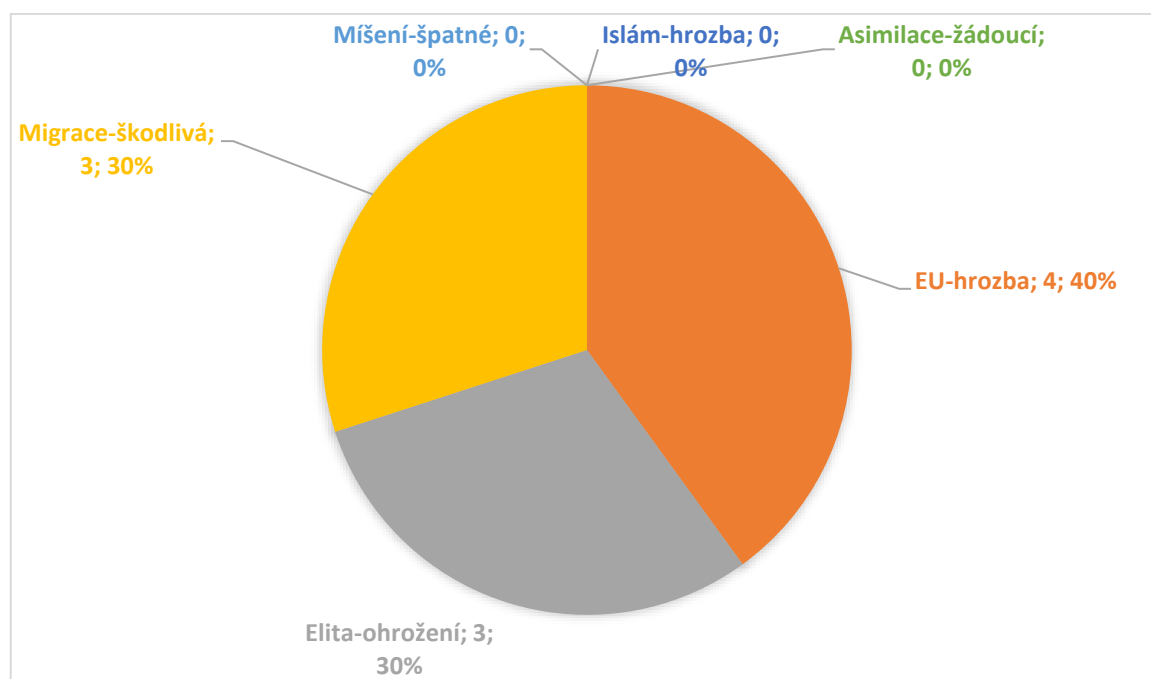


Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ODS

V Grafu č. 2 je znázorněno zastoupení jednotlivých kódů (v procentech i absolutním číslem), které byly používány k určení toho, zda je výrok nativistický,

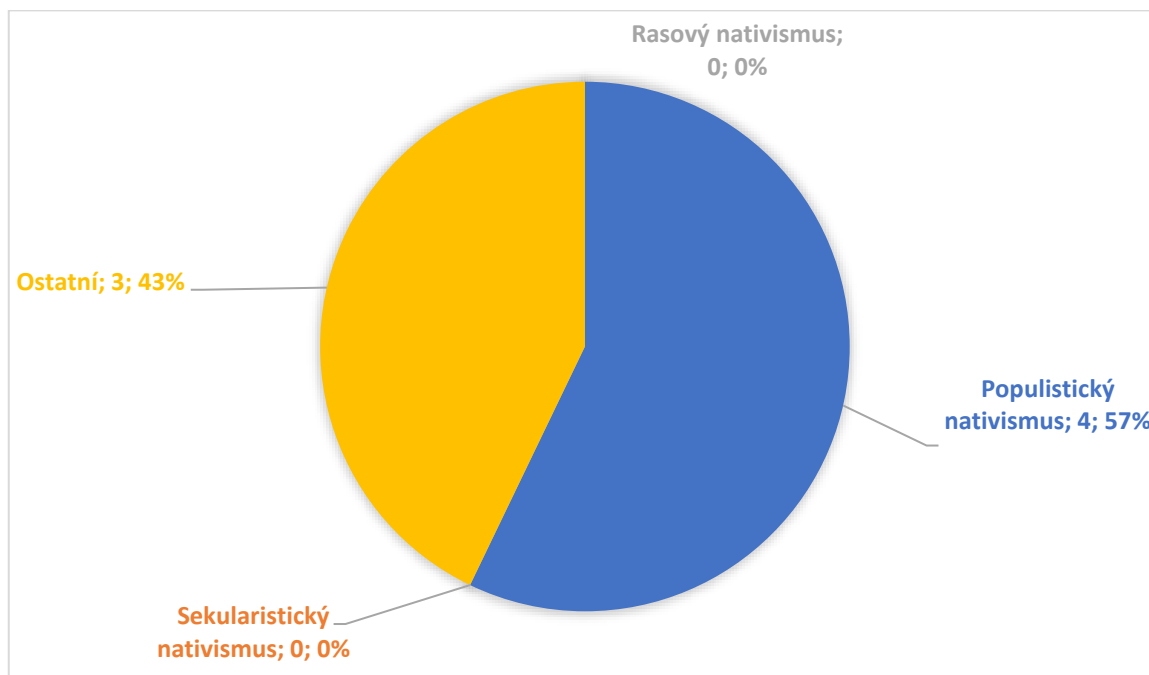
či nikoli, a k rozdělení příspěvků do vybrané typologie. Je zde vidět, že se v analýze nevyskytl ani jeden příspěvek, který by odpovídal kódům *míšení-špatné*, *islám-hrozba*, *asimilace-žádoucí*. Naopak nejvíce příspěvků bylo zařazeno do kódu EU-hrozba, konkrétně se jedná o čtyři výroky (40 %), do kódu *elita-ohrožení* byly zařazeny tři (30 %) výroky, stejně jako do kódu *migrace-škodlivá*. V Grafu č. 3 je zastoupení jednotlivých typů nativismu v komunikaci ODS a lze vidět, že příspěvky bylo možné zařadit pouze do populistického nativismu a do kategorie „Ostatní“, neboť strana se ve svých výrocích explicitně nevyjadřuje, proč je migrace problém a neměly by být například přijaty migrační kvóty.

**Graf č. 2: Četnost kódů u nativistických příspěvků ODS**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ODS

### Graf č. 3: Typy nativismu v komunikaci ODS



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ODS

Příkladem nativistického výroku ODS může být „Také není normální, když největší tzv. „vlastenci“ uzavírají pakty s politiky, kteří prosazují povinné kvóty, chtějí omezovat volný pohyb a zcela otevřeně si o nás myslí, že jsme občané druhé kategorie. Nevím, jak vám, ale mně se zdá, že toto není správná cesta“ (ODS 2019a). V tomto příspěvku jsou patrné kódy *elita-ohrožení*, *EU-hrozba* a *migrace-škodlivá*. ODS zde negativně rámuje elitu v českém národě, což je patrné z výroku, že vlastenci se spojují s politiky, kteří jsou pro migrační kvóty. Vzhledem k tomu, že v příspěvku ODS zmiňuje povinné kvóty, bylo nutné tento příspěvek zařadit i do kódu *EU-hrozba*, neboť tyto kvóty, které jsou viděny stranou jako něco špatného, prosazuje právě Evropská unie. Do kódu *migrace-škodlivá* byl tento výrok zařazen proto, že zde není explicitně vyjádřeno, v čem jsou tyto kvóty nebezpečné. Další příspěvky byly napsány víceméně totožně, akorát byl vždy použit jiný pojem pro povinné kvóty. Někdy byl zmíněn pojem „migrační kvóty“, jindy „uprchlické kvóty“. Ve všech příspěvcích se vyskytl především A. Babiš jako nenativní elita nebo celkově hnutí ANO. Ve výše zmíněném příspěvku (a dalších podobných, jak bylo popsáno výše)



můžeme vidět, že nenativní elita, tak jak o tom hovoří autoři J. Kešić a J. W. Duyvendak (2019: 456–461), aktivně podporuje migraci, čímž působí jako přímá hrozba pro národ, a proto tyto příspěvky lze zařadit do populistického nativismu.

„Že chceme svou vlastní azylovou politiku, protože české zájmy jsou pro nás vždy na prvním místě“ (ODS 2019b). Zde je příspěvek ODS, ve kterém je identifikovatelný pouze kód *EU-hrozba*. ODS nechce, aby Evropská unie měla pravomoci v oblasti azylové politiky, z čehož lze usoudit, že nesouhlasí s azylovou a migrační politikou, kterou prosazuje Evropská unie, která je zde tedy rámována jako hrozba pro český národ, neboť je důležité, aby si sama Česká republika určovala azylovou politiku, tím pádem i to, kdo může žít na území republiky. Opět byl tento příspěvek zařazen do populistického nativismu, neboť je zde jako hrozba vykreslena Evropská unie.

Co se týká struktury příspěvků zveřejňovaných na facebookovém profilu strany ODS, obvykle se vyskytují příspěvky, které jsou spíše delší, nejedná se tedy pouze o stručný výrok o jedné větě, jako je tomu u jiných analyzovaných, níže zmíněných facebookových profilů. Strana na svém profilu sdílí jak svůj „originální“ obsah, tak předsílené výroky, obvykle svých členů. Strana má na svém profilu v základních informacích uvedeno, že se jedná o politickou stranu, čímž se taktéž odlišuje od dalších dvou politických subjektů, které byly analyzovány.

Z analýzy vyplývá, že ODS má velmi nízké procento nativistických příspěvků na svém Facebooku. Tato strana se tedy primárně ve své komunikaci na sociální síti Facebook zaměřuje na jiné otázky a nedává přílišný důraz na nativistická témata. Tento výsledek analýzy je zajímavý, a to především vzhledem k vyjadřování a postojům některých členů ODS vůči „cizincům“. Například v nedávné době se politik P. Novotný negativně vyjádřil vůči Palestincům a konkrétně na svém Twitteru napsal, že to jsou zrůdy a opice, které je třeba vybombardovat. Kvůli těmto svým výrokům musel P. Novotný před soud (Gavriněv 2023). Taktéž J. Černochová se v dřívější době (2015) zúčastnila demonstrace, kterou pořádalo sdružení „Islám v České republice nechceme“;

a tento krok nebyl stranou ODS (a především P. Fialou) nijak výrazně kritizován (Kopecký 2015). Tyto postoje jednotlivých členů se však nepropisují do komunikace na Facebooku, přestože ve svých webových článcích se o migraci hojně vyjadřují (viz Skopeček 2018; ODS 2021).

Z analýzy také vyplývá, že nejčastěji používanými kódy pro identifikaci nativistických příspěvků jsou *elita-ohrožení*, *EU-hrozba*. To znamená, že ODS se ve svých nativistických příspěvcích zaměřuje na témata, která spadají do populistického nativismu. Vzhledem k tomu, že se neobjevil žádný příspěvek, který by patřil do kódu *islám-hrozba*, *míšení-špatné* a *asimilace-žádoucí*, můžeme usoudit, že se v komunikaci ODS neobjevují typy sekularistického a rasového nativismu, z čehož vyplývá, že ODS ve své komunikaci na Facebooku nevyužívá koncepty, jako jsou rasismus a xenofobie, protože tyto typy jsou právě na těchto konceptech vystavěny. Nicméně z výše popsaného lze usoudit, že v jiné komunikaci (než na Facebooku) by se tyto typy nativismu – a tedy i koncepty rasismu a xenofobie – mohly objevit.

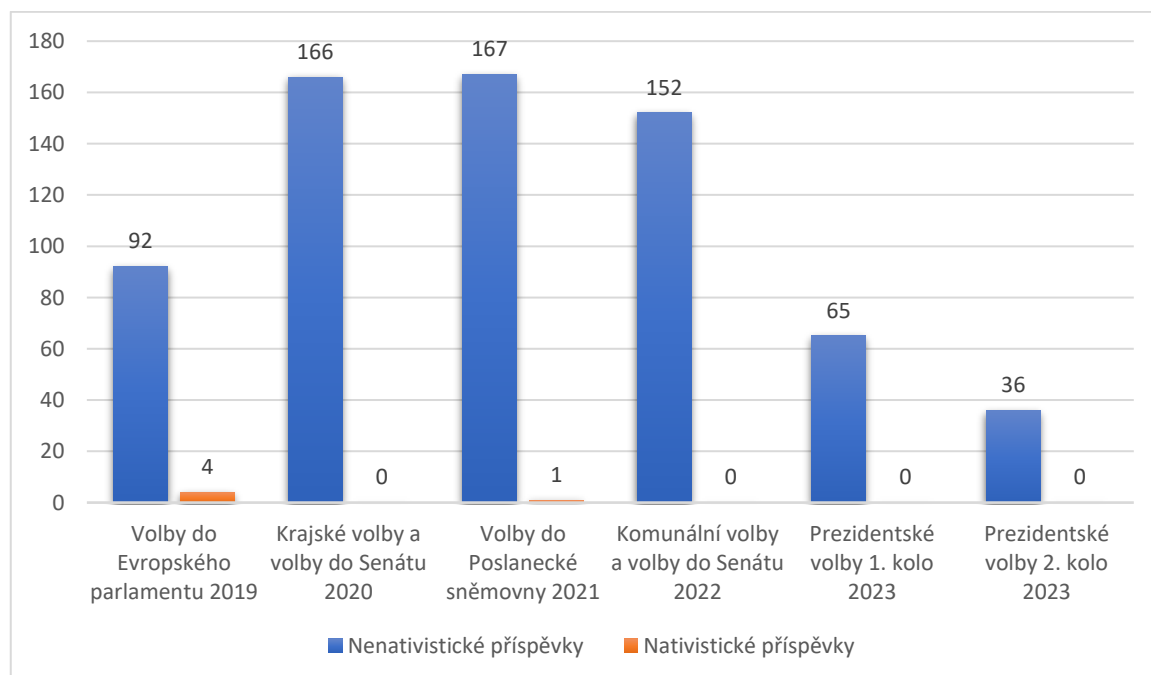
Zároveň lze vidět, že nativistické příspěvky se objevily především v předvolebních kampaních do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny, což může být způsobeno tím, že volby do Poslanecké sněmovny jsou volbami prvního řádu, a jak bylo popsáno výše, ODS obviňuje především EU, která svou politikou ohrožuje národní kulturu (viz výše v analýze jednotlivých příspěvků).

## **5.2 Analýza příspěvků P. Fialy**

Na profilu P. Fialy bylo celkem analyzováno 678 facebookových příspěvků, z toho pouze pět odpovídalo alespoň jednomu z výše uvedených kódů (jedná se tedy o 0,73 %). Stejně jako u strany ODS, i na profilu P. Fialy byly nativistické výroky identifikovány pouze v předvolebních kampaních do voleb do Evropského parlamentu a Poslanecké sněmovny. V dalších analyzovaných předvolebních kampaních nebyl zařazen ani jeden výrok jako nativistický (viz Graf č. 4). V tomto Grafu také můžeme vidět nárůst přidávání příspěvků. Nejnižší počet byl přidán

v předvolební kampani prezidentských voleb, což může být v souvislosti s nepostavením kandidáta za stranu ODS, jak bylo zmíněno výše. Rapidní nárůst (téměř dvojnásobný) je patrný v předvolební kampani ve volbách v roce 2020, což může být způsobeno již zesílenou kampaní proti hnutí ANO, která vygradovala v roce 2021 před volbami do Poslanecké sněmovny.

**Graf č. 4: P. Fiala – nativistické vs. nenativistické příspěvky**

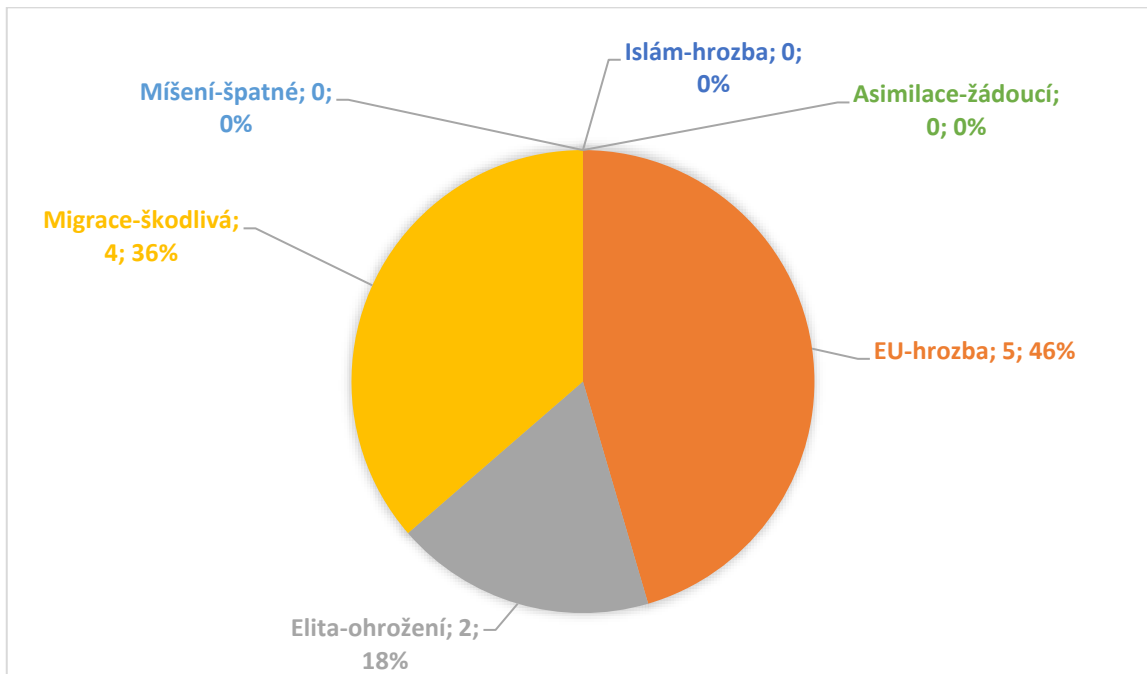


Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu P. Fialy

Stejně jako na profilu ODS, ani na profilu P. Fialy se nevyskytovaly příspěvky, které by odpovídaly kódům *míšení-špatné*, *islám-hrozba*, *asimilace-žádoucí* (viz Graf č. 5). Naopak nejvíce zastoupen byl kód *EU-hrozba*, kam bylo možné zařadit všech pět výroků (46 %) z jeho profilu. Může to být především proto, že většina nativistických výroků byla zveřejněna v předvolební kampani do Evropského parlamentu. Ve výrocích byl identifikován také kód *elita-ohrožení*, a to konkrétně ve dvou (18 %). Vzhledem k výskytu těchto kódů lze konstatovat, že všechny příspěvky byly zařazeny do populistického nativismu a do ostatních typů z typologie nebylo možné zařadit žádný nativistický výrok (viz Graf č. 6). Z Grafu č. 5 je patrné, že čtyři příspěvky (36 %) bylo možné přiřadit ke kódu *migrace-škodlivá*, a proto byly tyto výroky zařazeny také do kategorie „Ostatní“.

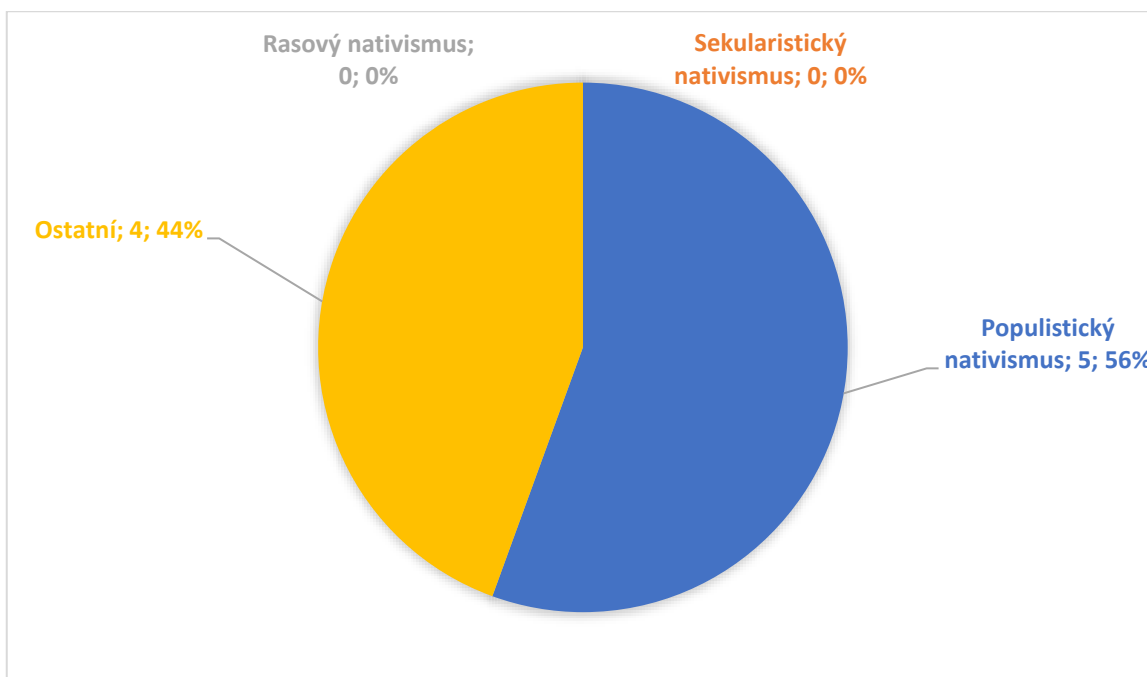
Je to především z toho důvodu, že ve výročích není zmíněno, proč je migrace problém, anebo je zmíněn především bezpečnostní rozměr (viz níže).

**Graf č 5: Četnost kódů u nativistických příspěvků – Petr Fiala**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu P. Fialy

**Graf č. 6: Typy nativismu v komunikaci ODS**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu P. Fialy

Příkladem nativistického výroku na Facebooku u P. Fialy může být tento výrok: „Andrej Babiš vykládá pohádky. Jednoduše lže: 1. Říká, že tvrdě a nekompromisně bude hájit české zájmy, ale hnutí ANO patří v Evropském parlamentu do frakce ALDE, která je pro federalizaci EU. 2. Říká, že je proti kvótám, ale frakce ALDE kvóty podporuje“ (Fiala 2019a). V tomto příspěvku jsou identifikovány kódy *elita-ohrožení* a *EU-hrozba*. Příspěvek je možné zařadit do kódu *elita-hrozba*, protože P. Fiala obviňuje A. Babiše ze ztráty nativity, jelikož poslanci v Evropském parlamentu z hnutí ANO, jehož předsedou je, hlasovaly podle jeho slov pro přijímání imigrantů. Můžeme zde tedy vidět aktivní podporování migrace ze strany národní elity, jak zmiňují autoři J. Kešic a J. W. Duyvendak (2019: 456–461). Dále zde vidíme kód *EU-hrozba*, protože se zde hovoří o kvótách, které jsou zářimovány negativně, tedy jako něco, co ohrožuje Českou republiku, nicméně není z výroku patrné, z jakého důvodu jsou migrační kvóty problém, a proto je tento příspěvek zařazen taktéž do kódu *migrace-škodlivá*. Druhý příspěvek, ve kterém bylo možné identifikovat kód *elita-ohrožení*, je víceméně totožný s výše zmíněným, nicméně není explicitně vyjádřeno, která elita bude nenativní. Vzhledem k negativní kampani, která byla v roce 2021 vedena koalici SPOLU proti hnutí ANO, lze ale předpokládat, že i tento příspěvek byl směřován na nenativnost hnutí ANO.

„Bezpečnost na vnější hranici a otevřené vnitřní hranice, svobodný trh bez zbytečných regulací [...]“ (Fiala 2019b). Tento příspěvek byl zařazen do kódu *EU-hrozba*, neboť je patrné, že je potřeba, aby Evropská unie zařídila bezpečnost na vnější hranici, což zřejmě podle P. Fialy nedělá. Tím, že požadují bezpečnost na vnější hranici, je tedy také patrné, že lidé, kteří se vyskytují za touto hranicí, představují bezpečnostní hrozbu pro národy v Evropské unii, proto je nutné příspěvek zařadit i do kódu *migrace-škodlivá*. Zbylé příspěvky byly víceméně totožné, došlo například pouze ke zkrácení výroku.

P Fiala na svém profilu zveřejňuje především svůj „originální“ text, který je doplněn buď videem, nebo fotografií, na které se vyskytuje P. Fiala. Příspěvky, které zde zveřejňuje, lze považovat za spíše delší, protože příspěvky, které

by zahrnovaly pouze jednu větu či velmi stručné vyjádření, se vyskytují na jeho profilu velmi ojediněle. V porovnání se stranou ODS můžeme vidět, že v celkovém počtu přidává P. Fiala méně příspěvků.

U většiny nativistických příspěvků, které byly analyzovány u P. Fialy, není vidět explicitní vyjádření toho, proč je imigrace problém a proč je potřeba proti ní bojovat. Pouze ve dvou příspěvcích byl identifikovatelný bezpečnostní faktor. Ve všech analyzovaných nativistických příspěvcích bylo možné nalézt obviňování buď EU, nebo národních elit ze ztráty nativity, proto je možné v komunikaci P. Fialy identifikovat především typ populistického nativismu, a sekularistický a rasový nikoli. Tudíž zde dochází ke stejným výsledkům analýzy jako u strany ODS a nelze konstatovat, že by se v komunikaci objevil koncept xenofobie a rasismu (viz výše).

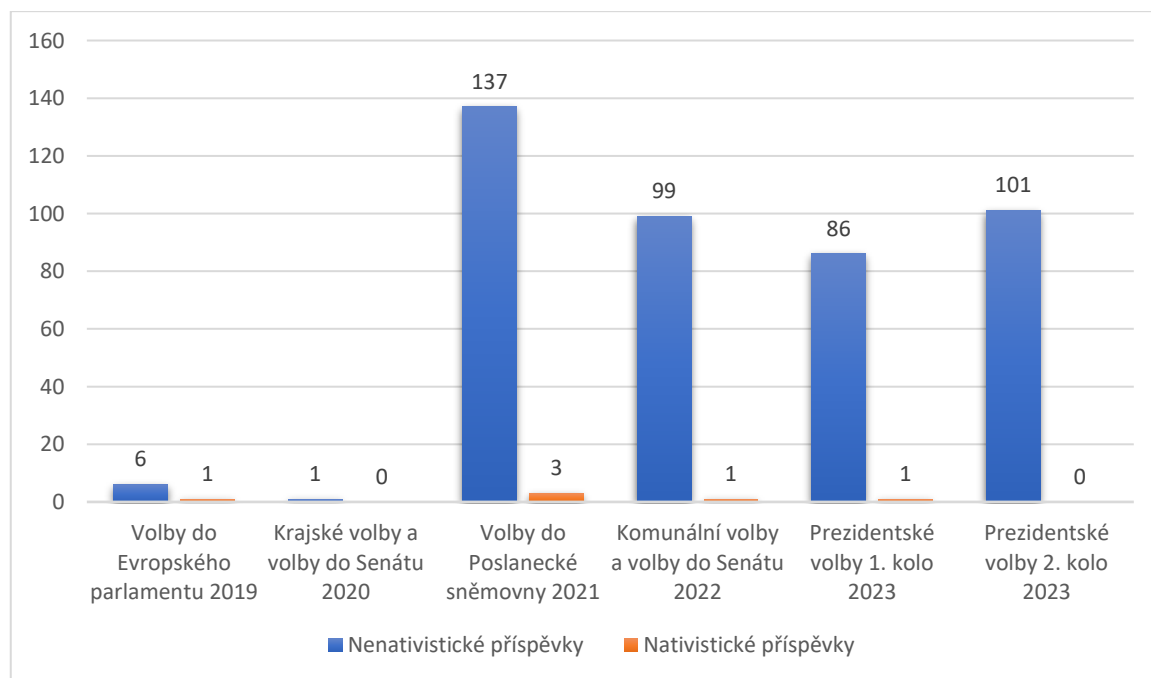
Nepatrný počet nativistických výroků, který byl ve facebookové komunikaci P. Fialy zjištěn, je zajímavý vzhledem k tomu, že sám P. Fiala se v roce 2015 fotografoval u plotu v Maďarsku a dále také například konstatoval, že je třeba proměnit sociální systém, aby migrace nebyla tak atraktivní (Český rozhlas 2015). Můžeme tedy vidět, že ačkoli ODS i P. Fiala mají přinejmenším konzervativní přístup, co se týká imigrace, do komunikace na platformě Facebook se tyto výroky nepropisují.

### **5.3 Analýza příspěvků hnutí ANO**

U hnutí ANO bylo celkově analyzováno 430 příspěvků, ze kterých pouze šest odpovídalo výše uvedeným kódům, což znamená, že nativistické příspěvky tvoří 1,4 % ze všech analyzovaných. V Grafu č. 7 můžeme vidět, že hnutí ANO v předvolební kampani ve volbách do Evropského parlamentu a do krajských (a senátních) voleb v roce 2020 nebyly zveřejněné téměř žádné příspěvky, což je nejspíše dáno tím, že hnutí příspěvky na svém profilu s největší pravděpodobností promazává. Nejvyšší počet nativistických výroků byl zaznamenán v předvolební kampani do voleb do Poslanecké sněmovny,

konkrétně tři, a také v této předvolební kampani byl sdílen největší počet příspěvků. V ostatních horkých fázích kampaně byl zaznamenán jeden nebo žádný nativistický výrok.

**Graf č. 7: ANO – nativistické vs. nenativistické příspěvky**

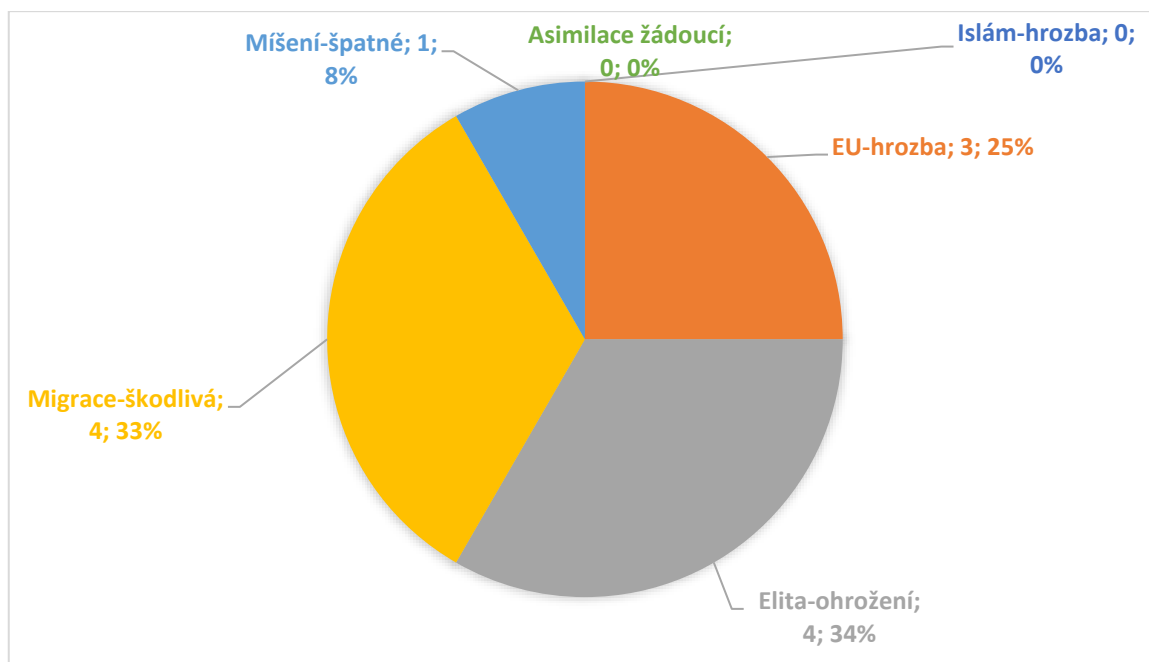


Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ANO

V Grafu č. 8 je vyobrazeno zastoupení nativistických výroků v jednotlivých kódech, a to jak v procentech, tak v absolutním čísle. Největší počet nativistických příspěvků odpovídal kódu *elita-ohrožení*, konkrétně se jedná o čtyři výroky (34 % ze všech nativistických výroků), dále *migrace-škodlivá*, přičemž do tohoto kódu bylo možné zařadit čtyři příspěvky (33 %). Vyšší procentuální zastoupení má také kód *EU-hrozba*, kam byly zařazeny tři výroky (25 %). Naopak do kódů *asimilace-žádoucí* a *islám-hrozba* nebyl zařazen ani jeden facebookový příspěvek. Z analýzy této facebookové komunikace bylo možné zařadit jeden výrok do kódu *míšení-špatné*. Na základě identifikace jednotlivých kódů byly příspěvky rozřazeny do jednotlivých typů, což je viditelné v Grafu č. 9. Nejvíce příspěvků bylo možné označit za populistický nativismus, konkrétně tato kategorie tvoří 50 % a byly sem zařazeny kromě jednoho výroku všechny. Do kategorie „Ostatní“ bylo možné zařadit taktéž poměrně velký počet nativistických výroků, neboť hnutí

ANO, stejně jako výše uvedené analyzované subjekty, nezmiňuje obvykle důvod negativního rámování imigrantů a migrace celkově. Pouze v jednom příspěvku bylo možné nalézt rasový nativismus (viz příklad níže).

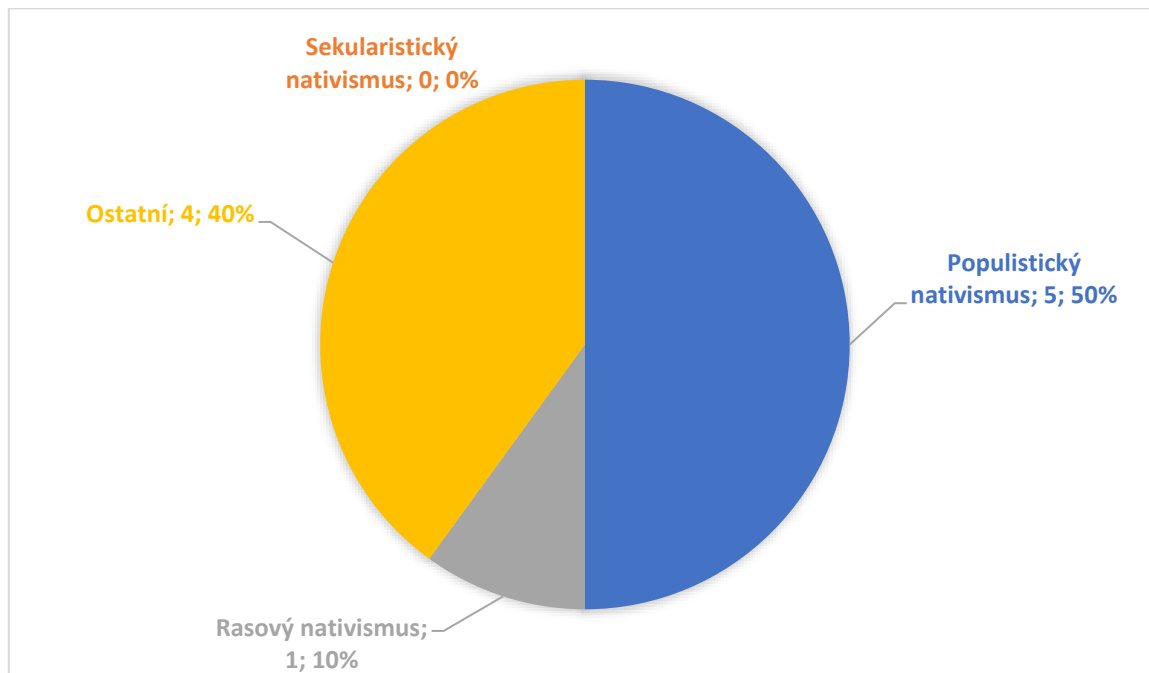
**Graf č. 8: Četnost kódů u nativistických příspěvků hnutí ANO**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ANO



## Graf č. 9: Typy nativismu v komunikaci ANO



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu ANO

„Do městských bytů, kterých je absolutní nedostatek, chtějí nastěhovat afghánské uprchlíky, ve velkém v nich zabydlují bezdomovce, čímž z mnoha roky klidných domů dělají ghetta k nežítí“ (ANO 2021). V tomto nativistickém výroku lze identifikovat kód *elita-ohrožení*, neboť právě Piráti podle hnutí chtějí nastěhovat afghánské uprchlíky, a to na úkor českých občanů, protože těchto bytů je nedostatek. Lze tedy vidět nenativnost Pirátů, kteří by podle hnutí ANO pozitivně diskriminovali „cizí“ občany. Vzhledem k tomu, že je zde konkrétně zmíněno, že se jedná o Afghánce, kteří budou vytvářet „ghetta k nežítí“, byl tento výrok zařazen do kódu *míšení-špatné*. Je to především proto, že můžeme vidět negativní rámování na základě geografického zařazení viz J. Kešic a J. W. Duyvendak (2019: 452–456), kteří zmiňují, že na základě jiného geografického původu vidí nativisté tyto „cizince“ jako vnější hrozbu pro „původní obyvatele“. V dalších příspěvcích, ve kterých byl identifikován kód *elita-ohrožení*, byl negativně rámován hnutím ANO jako nenativní současný premiér P. Fiala a v dalších dvou to byl V. Rakušan.

„Zrušili jsme uprchlické kvóty. My sami rozhodneme, kdo u nás bude žít a pracovat“ (ANO 2019). Zde je výrok, který byl označen za nativistický z toho důvodu, že jsou zde patrné kódy *EU-hrozba* a *migrace-škodlivá*. Kód *EU-hrozba* je zjevný hned na začátku výroku, kde ANO konstatuje, že se jim povedlo zrušení uprchlických kvót, které jsou tedy vnímány jako zlo, a proto bylo nutné je zrušit. Hnutí nezmiňuje, proč jsou tyto kvóty zlo, a tudíž je zde viditelný i kód *migrace-škodlivá*. Nicméně na konci příspěvku je zmíněno, že Česká republika se bude sama rozhodovat o tom, kdo na jejím území bude pracovat, a lze tedy usoudit, že jsou „cizinci“ viděni jako ekonomická hrozba pro „původní“ obyvatele, což odpovídá výše zmíněnému kódu (viz Betz 2019: 113–117).

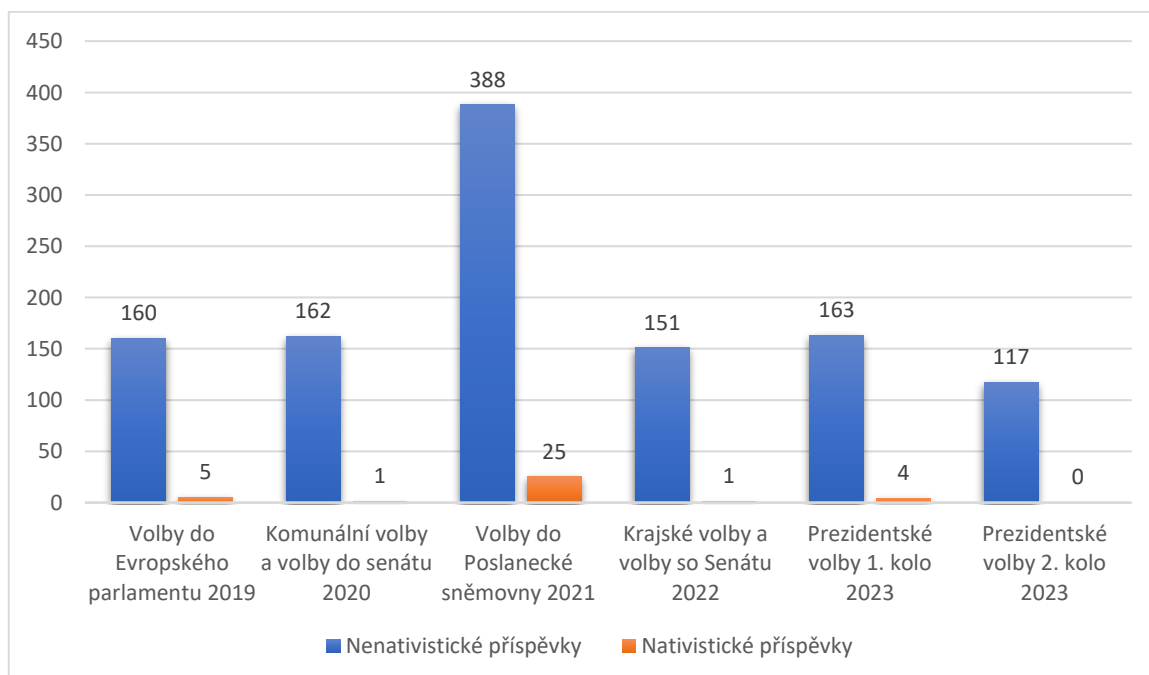
Hnutí ANO na svém profilu sdílí převážně přesdílelené výroky svých členů a přidává k tomu maximálně jednu větu, nicméně je zde i mnoho výroků, ke kterým nebyl přidán žádný „originální“ text. Je možné, že vzhledem k tomu v analýze vyšel poměrně nízký počet nativistických výroků, neboť analyzován byl pouze originální obsah, jak bylo popsáno výše. Hnutí má na svém profilu v obecných informacích uvedeno, že se jedná o politickou organizaci, nikoli stranu, jak je tomu u strany ODS. Může to naznačovat snahu hnutí se odlišit od „politických elit“.

Vzhledem k tomu, že byly ve facebookové komunikaci hnutí ANO identifikovány typy rasového a populistického nativismu, můžeme usoudit, že se v této komunikaci vyskytují prvky populismu a rasismu. Nicméně žádný příspěvek nebyl zařazen do sekularistického nativismu, což naznačuje, že se v komunikaci nevyskytuje koncept islamofobie. Také bylo ukázáno, že velké množství nativistických výroků bylo zařazeno do kategorie „Ostatní“, což implikuje, že hnutí ve svých příspěvcích obvykle nezmiňuje, proč je migrace hrozba a je nutné proti ní bojovat. Taktéž byly všechny příspěvky možné zařadit do populistického nativismu, z čehož vyplývá, že hnutí ANO vidí jako viníka ohrožení národa migrací buď EU, nebo národní elity.

#### 5.4 Analýz příspěvků A. Babiše

Taktéž u A. Babiše je počet nativistických příspěvků poměrně nízký, konkrétně z 1 141 příspěvků odpovídalo pouze 36 výroků alespoň jednomu kódu. Tedy ze všech analyzovaných příspěvků tvoří nativistické 3,15 %. V Grafu č. 10 lze vidět, že přidávání příspěvků v předvolebních kampaních je poměrně konzistentní, nicméně v horké fázi kampaně do voleb do Poslanecké sněmovny došlo k výraznému zintenzivnění, neboť počet zveřejněných výroků byl více než dvojnásobný, což může být způsobeno především rozsáhlou kampaní, která byla vedena ostatními stranami proti A. Babišovi. Výrazný počet příspěvků byl také přidán v období mezi 1. a 2. kolem prezidentských voleb, protože bylo přidáno během 12 dnů 117 příspěvků, lze tedy vidět, že intenzita sdílení příspěvků byla taktéž více než dvojnásobná, neboť tyto příspěvky byly zveřejněné za poloviční časový úsek. Stejně jako na profilu hnutí ANO, i na facebookovém profilu A. Babiše lze pozorovat výskyt nejvíce nativistických výroků v horké fázi kampaně u voleb do Poslanecké sněmovny, konkrétně 25, a poté v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu.

**Graf č. 10: A. Babiš – nativistické vs. nenativistické příspěvky**

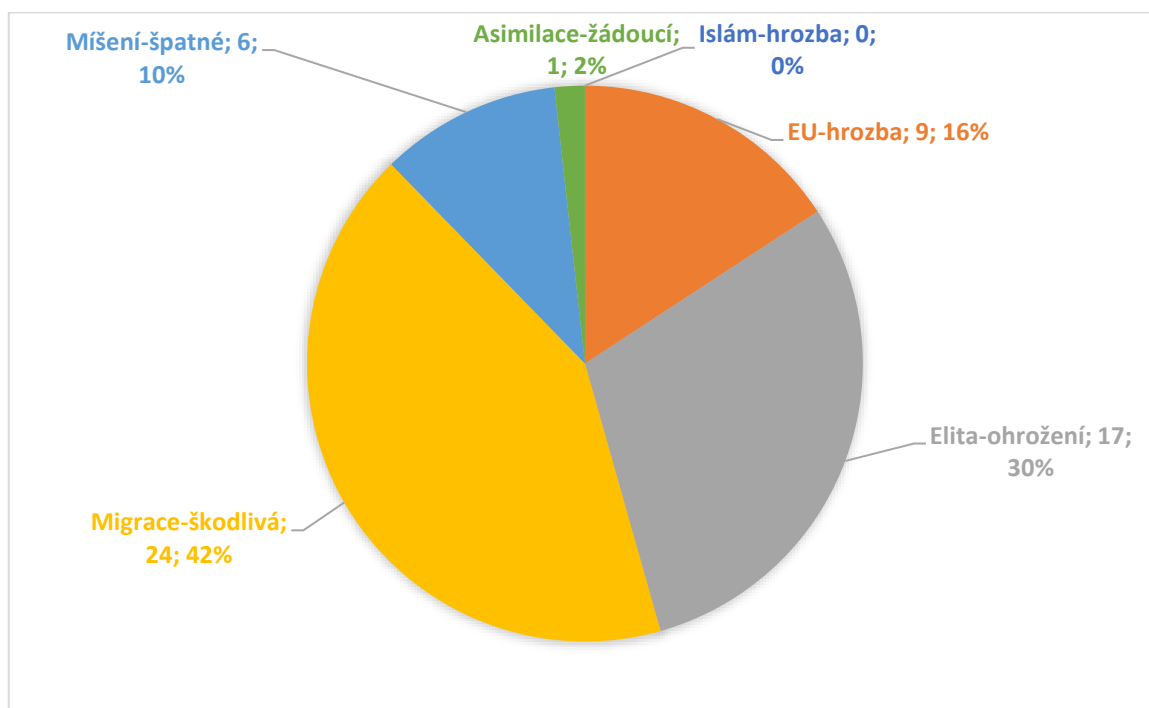


Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu A. Babiše

V Grafu č. 11 je procentuální zastoupení nativistických příspěvků jednotlivých kódů a vyjádření absolutním číslem. Můžeme vidět, že pouze do kódu *islám-hrozba* nebyl zařazen ani jeden nativistický výrok, a lze usoudit, že A. Babiš ve své komunikaci na Facebooku nepoužívá koncepty xenofobie, konkrétněji spíše islamofobie, protože tento kód vznikl na základě sekularistického typu nativismu (viz výše) a do této kategorie nebylo možné zařadit ani jeden příspěvek. Podle kódu *asimilace-žádoucí* bylo možné identifikovat pouze jeden příspěvek (2 %; viz příklad níže), což je odlišnost od hnutí ANO, kde se nevyskytl ani jeden výrok, který by odpovídal tomuto kódu. Nejvíce výroků odpovídalo kódu *migrace-škodlivá*, konkrétně se jedná o 24 výroků. To je také odlišnost od výše analyzovaných facebookových profilů, protože tento kód byl vždy až jako druhý nejčastější, anebo se o první pozici dělil s jiným kódem. Hojný výskyt příspěvků, které bylo možné přiřadit do tohoto kódu, je především proto, že A. Babiš na svém profilu sdílí stejné výroky několikrát a jednalo se především o příspěvky z návštěvy Maďarska, konkrétně tedy plotu na hranici.

Druhým nejvíce zastoupeným kódem je *elita-ohrožení*, a to 17 příspěvků (30 %). Nejspíše je to z toho důvodu, že většina nativistických výroků byla identifikována v kampani do voleb do Poslanecké sněmovny. V těchto příspěvcích byla nejčastěji obviňována koalice SPOLU ze ztráty nativity (viz Kešic – Duyvendak 2019: 456–461), konkrétně členové této koalice, jako jsou V. Rakušan, P. Fiala a I. Bartoš. V Grafu č. 11 můžeme také vidět, že do kódu *míšení-špatné* bylo možné zařadit šest výroků a do kódu *EU-hrozba* devět příspěvků, což je podobný výsledek jako u hnutí ANO, neboť na jejich facebookovém profilu byl tento kód *EU-hrozba* také až třetí nejčastější (viz výše).

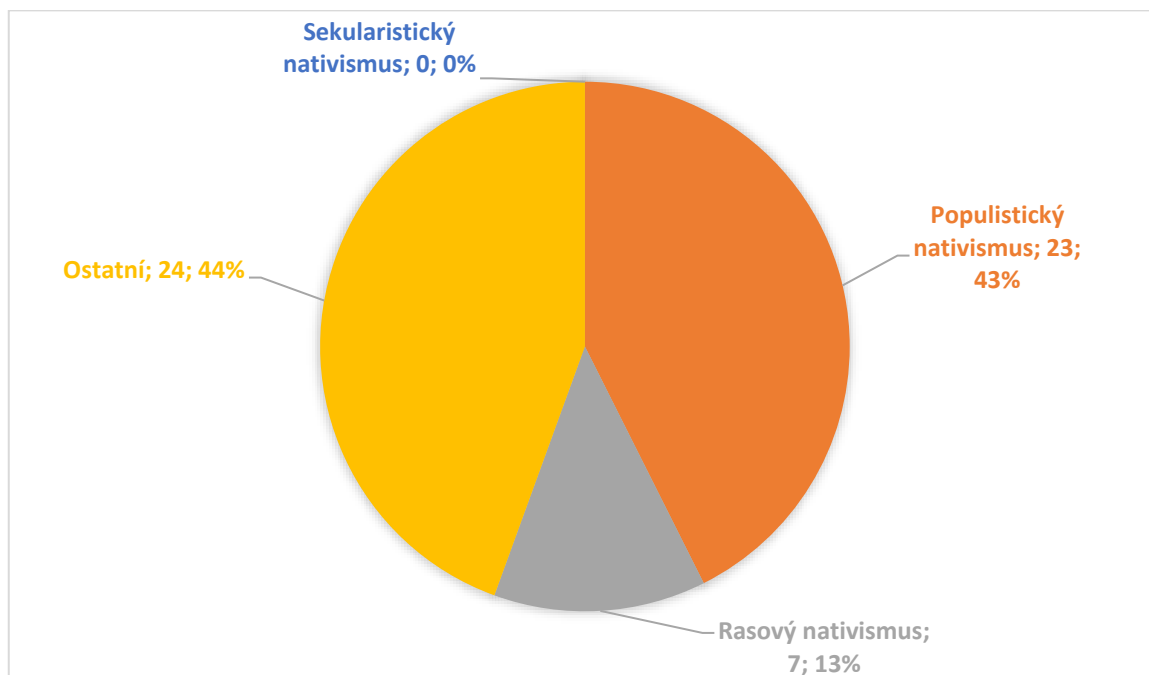
**Graf č. 11: Četnost kódů u nativistických příspěvků – A. Babiš**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu A. Babiše

Na základě těchto kódů byly příspěvky rozřazeny do jednotlivých typů nativismu, které jsou zobrazeny v Grafu č. 12. Nejvíce nativistických výroků bylo zařazeno do kategorie „Ostatní“, protože A. Babiš na svém profilu sice zveřejňuje příspěvky, které negativně rámuje migraci, kterou je třeba zastavit, ale již neříká, v čem konkrétně je problém a proč jsou migranti hrozba. Co se týká vybrané typologie, nejvíce příspěvků bylo identifikováno jako populistický nativismus. Můžeme zde tedy vidět stejné výsledky jako v předchozích analyzovaných facebookových profilech, kdy největší výskyt tvoří populistický nativismus. Stejný výsledek je patrný také v tom, že nebyl identifikován žádný příspěvek, který by bylo možné považovat za sekularistický nativismus. Do rasového nativismu bylo přiřazeno sedm příspěvků, což naznačuje, že ve facebookové komunikaci A. Babiše se vyskytovaly v určité míře prvky rasismu (viz příklad níže).

**Graf č. 12: Typy nativismu v komunikaci A. Babiše**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu A. Babiše

„Tady máte exkluzivní záběry z hranice mezi Maďarskem a Srbskem. Maďaři bojují s ilegální migrací a paní prezidentka Katalin Novák mě pozvala, abych se přijel podívat. Byl s námi i srbský prezident Aleksandar Vučić. Ano. Je to tak, ilegální migrace je opět na stole a je to velký problém“ (Babiš 2022). Zde je příklad příspěvku A. Babiše, který se hojně vyskytoval v jeho facebookové komunikaci s nepatrnými změnami (konkrétně jedenáctkrát). Můžeme v tomto příspěvku identifikovat kód *migrace-škodlivá*, protože ačkoli předseda hnutí ANO říká, že je migrace problém, který je třeba řešit, například plotem na hranici, neříká explicitně, jakou hrozbu představují uprchlíci pro „domorodé“ obyvatele, a proč je tedy nutné na hranicích stavět ploty. Tento příspěvek není možné tedy zařadit do žádného typu z typologie autorů J. Kešiče a J. W. Duyvendaka (2019: 446–461).

„Budu dál nekompromisně hájit naši pozici v otázce ilegální migrace. Nepřipustím, aby nám někdo diktoval, kdo u nás bude žít. Nenecháme si násilně měnit naši kulturu a náš způsob života“ (Babiš 2021b). Zde je ukázka příspěvku, ve kterém bylo možné nalézt charakteristiky kódu *míšení-špatné*. Ve výroku

je uvedeno, že by imigranti násilně měnili kulturu České republiky. Vzhledem k tomu, že je zde explicitně vyjádřeno ohrožení kultury „domorodých“ občanů „cizími“ obyvateli, byl tento výrok zařazen do rasového nativismu (viz Kešic – Duyvendak 2019: 452–456). Kromě výše uvedeného kódu byl tento výrok přiřazen do kódu *EU-hrozba*, neboť je zde uvedeno, že A. Babiš bude hájit českou pozici v otázce imigrace, a je tedy patrné, že Evropská unie imigraci podporuje a je třeba proti tomu bojovat. Proto byl příspěvek ještě zařazen do populistického nativismu.

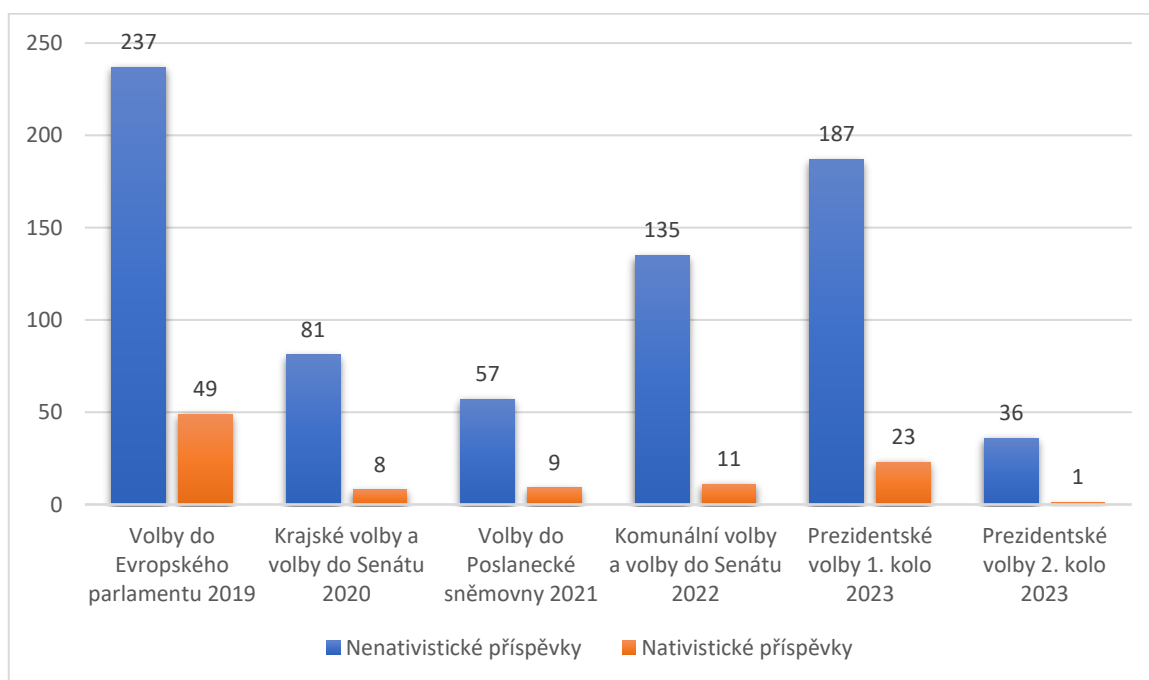
„Kdo se nenaučí jazyk, nepochopí základní hodnoty a nebude je ctít, nemůže mít v Evropě trvalý domov. Tečka“ (Babiš 2021c). V tomto výroku bylo, ostatně jako v jediném, možné identifikovat kód *asimilace-žádoucí*. A. Babiš zde hovoří o důležitosti asimilace nově příchozích na území České republiky. Je zde tedy patrná obava z cizinců, kteří by nechtěli přijmout hodnoty a tradice evropských států. Vzhledem k výskytu tohoto kódu byl tento facebookový příspěvek zařazen do rasového nativismu, a lze tedy pozorovat prvky rasismu (viz Kešic – Duyvendak 2019: 452–456).

Příspěvky, které A. Babiš zveřejňuje na svém profilu, jsou spíše stručné a mnohdy pouze o jedné větě, a proto mnoho nativistických výroků bylo možné zařadit pouze do kódu *migrace-škodlivá*, neboť nebylo rozepsáno, proč je migrace vnímána z jeho strany jako hrozba. A. Babiš velmi často přidává příspěvky i ze svého soukromého života, což u předchozích analyzovaných profilů zjištěno nebylo, a také má v základních informacích uvedeno, že je „občan ČR“. Tyto dvě skutečnosti můžou odkazovat k tomu, že se snaží vymezit vůči „politickým elitám“ a snaží se vytvářet obraz „obyčejného“ občana. Taktéž, stejně jako u ostatních profilů, jsou obvykle přidávány příspěvky víceméně totožné několikrát za dané časové období.

## 5.5 Analýza příspěvků hnutí SPD

Na profilu SPD jsem celkově analyzovala 733 facebookových příspěvků, z čehož 101 výroků odpovídalo alespoň jednomu z výše definovaných kódů. Jedná se tedy o 13,77 % ze všech příspěvků. V Grafu č. 13 můžeme vidět, že největší počet nativistických příspěvků byl zveřejněn v horké fázi kampaně voleb do Evropského parlamentu, a také v této kampani bylo sdíleno nejvíce příspěvků celkem. Naopak nejméně příspěvků bylo zveřejněno v kampani do voleb do Poslanecké sněmovny a také v této kampani byl identifikován jeden z nejnižších počtů nativistických výroků. Ty byly také četné v prezidentské kampani, nicméně je to kvůli tomu, že jeden příspěvek byl zveřejněn šestnáctkrát a obvykle v nezměněné podobě. Tuto praxi lze na profilu hnutí pozorovat ve velké míře.

**Graf č. 13: SPD – nativistické vs. nenativistické příspěvky**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu SPD

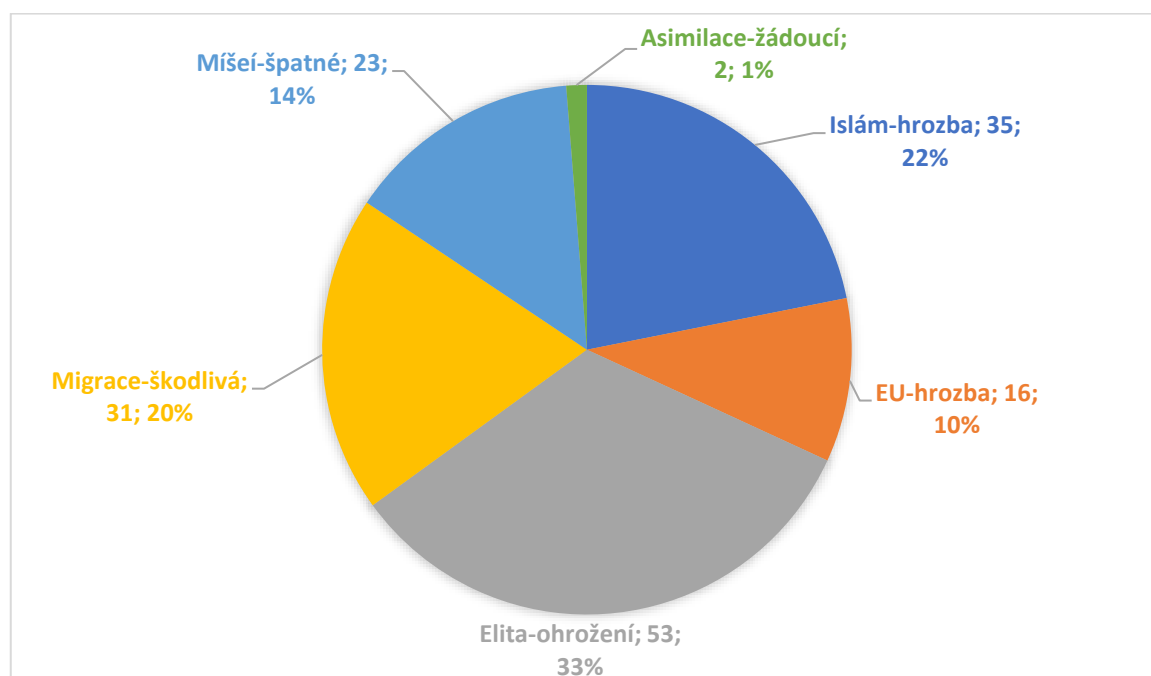
U hnutí SPD byly v nativistických výrocích identifikovány všechny kódy (viz Graf č. 14). Nejméně zastoupeným kódem byl *asimilace-žádoucí*, identifikovaný pouze v 1 % příspěvků (čili ve dvou výrocích). Oproti tomu nejvíce příspěvků odpovídalo kódu *elita-ohrožení*, a to 33 %. Lze tedy vidět, že hnutí SPD ve svých výrocích hojně obviňuje elitu za ztráty nativity, a tudíž tvrdí, že jejich kroky



v oblasti migrace ohrožují „původní“ obyvatelé. V nativistických příspěvcích, ve kterých se objevil tento kód, nebyly však obviňovány pouze politické „elity“ českého státu, ale také politické „elity“ například Německa a Francie, což v analýze předchozích facebookových profilů nebylo vůbec patrné.

Do kódu *islám-hrozba* bylo zařazeno 35 (22 %) příspěvků ze všech nativistických výroků, hnutí SPD tak ve své komunikaci využívá koncept islamofobie, který se ve výše zmíněné komunikaci subjektů vůbec nevyskytoval. Tento kód je druhý nejčtenější v komunikaci hnutí. Naopak velmi nízké procento tvoří kód *EU-hrozba*, což je zajímavé vzhledem k tomu, že nejvíce nativistických příspěvků bylo identifikováno právě v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu, nicméně se obvykle netýkaly Evropské unie, ale spíše národních politických „elit“. Poměrně velké množství nativistických výroků bylo identifikováno na základě kódu *migrace-škodlivá*, neboť je z výroku patrný negativní postoj k imigraci, ale není uvedeno explicitně, proč je migrace hrozbou pro „původní“ obyvatelé.

**Graf č. 14: Četnost kódů u nativistických příspěvků SPD**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu SPD

Co se týká zařazení jednotlivých nativistických výroků do výše zmíněné typologie, nejvíce příspěvků bylo identifikováno jako populistický nativismus, neboť ve facebookové komunikaci SPD se hojně vyskytuje obviňování elity z aktivní spoluúčasti na tvorbě migračních a azylových politik pro muslimy i další cizince, které jsou destruktivní pro „původní“ obyvatele (viz Kešić – Duyvendak 2019: 456–461). Příkladem populistického nativismu v komunikaci SPD je tento výrok: „Hnutí SPD nechce, abychom dopadli stejně jako islamizovaná západní Evropa, kde se mnohdy lidé bojí vyjít na ulici, aby je nepobodali či nezavraždili imigranti. Odmítáme masovou imigraci a požadujeme možnost kontroly našich hranic, aby se sem nemohli dostat nelegální imigranti a teroristi. Chráníme naši vlast, chráníme české občany, chráníme Vaše rodiny, Vaše děti, Vaše přátele a Váš majetek. Podpořte nás prosím“ (SPD 2022). Je zde vidět kód *EU-hrozba*, a to konkrétně v požadavku samostatné ochrany hranic, neboť podle hnutí EU prosazuje imigraci, a především islamizaci, přičemž tito „cizí“ obyvatelé představují bezpečnostní hrozbu pro „původní“ obyvatele. V tomto výroku dochází ke ztotožnění imigrace a islamizace, a proto byl tento příspěvek zařazen také do kódu *islám-hrozba*.

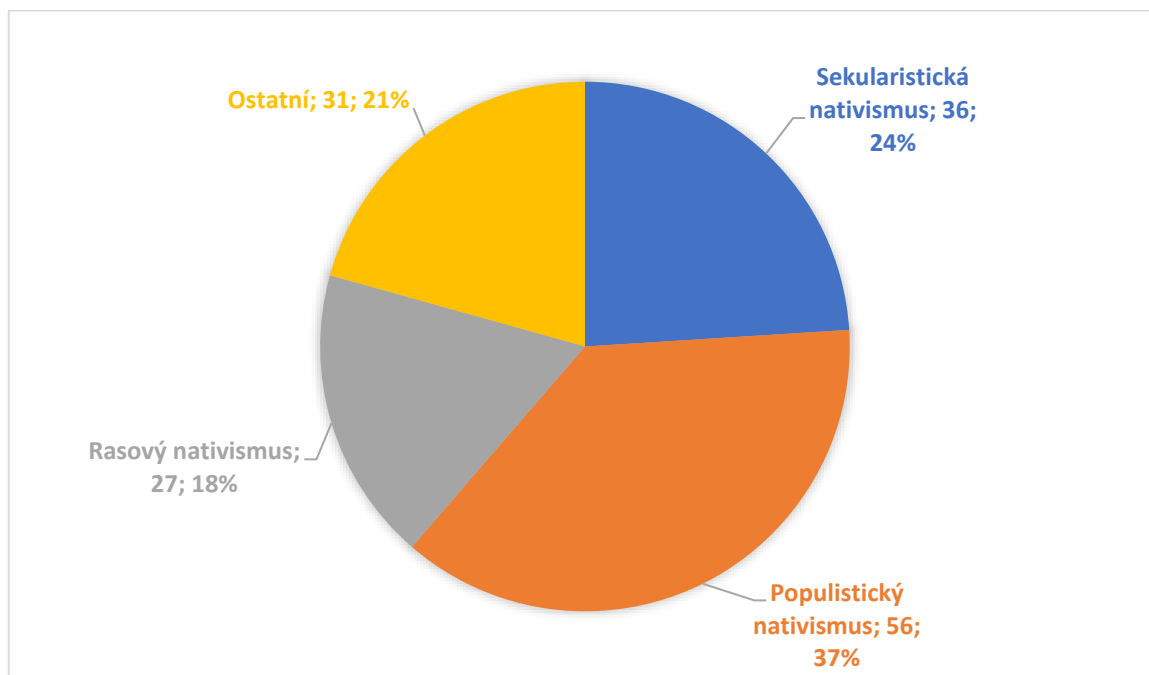
Vzhledem k tomu, že SPD velmi často ztotožňuje imigraci a islamizaci, což je charakteristický znak sekularistického nativismu (viz Kešić – Duyvendak 2019: 446–452), byl tento typ nativismu druhý nejzastoupenější, a lze tedy vidět, že hnutí SPD ve své komunikaci nejvíce využívá určité prvky populismu, na kterém stojí populistický nativismus a koncept islamofobie. Jako příklad sekularistického nativismu byl vybrán tento výrok: „Pokaždé jsem skončila zbitá do krve. A když na mě vytáhl pušku a držel mi ji u čela“ autorka knihy *Muslimské peklo a Muslimská pomsta* a kandidátka SPD ve volbách do Evropského parlamentu Ivana Schubert vypráví o svých otřesných hlubokých osobních zkušenostech s muslimy v rozhovoru pro *Parlamentní listy* a potvrzuje pravdivost programu SPD“ (SPD 2019a). Zde je tedy patrný pouze kód *islám-hrozba*, neboť zde hnutí SPD využívá autentický příběh, kterým se snaží poukázat na to,

že islámská ideologie je nesnášenlivá. Hnutí zde ukazuje, že vyznavači islámu jsou násilničtí vůči ženám. Můžeme tedy v tomto výroku nalézt koncept islamofobie.

„Středověká islámská ideologie je neslučitelná s evropskými hodnotami!“ (SPD 2019b). Toto je taktéž výrok, kde byl identifikován pouze kód *islám-hrozba*, přičemž opět dochází k negativnímu rámování islámu a je dáván do protikladu s evropskými hodnotami. Můžeme tedy usoudit, že evropské hodnoty jsou podle hnutí správné, pozitivní a moderní, a naopak islámské hodnoty jsou něčím škodlivým, starým a ohrožujícím.

Naopak nejméně zastoupeným typem v této komunikaci je rasový nativismus, do kterého bylo možné přiřadit 27 výroků. Je nutné ale říci, že se převážně jedná o jeden příspěvek, který byl ale několikrát zveřejněn v předvolební kampani prezidentských voleb (viz výše). Proto v komunikaci SPD můžeme nalézt prvky rasismu. Taktéž v této facebookové komunikaci, jako u již výše analyzovaných, nebylo možné zařadit příspěvky do žádného z těchto typů, neboť hnutí vidí migraci jako bezpečnostní a ekonomickou hrozbu, které nespádají do žádného z těchto typů, anebo nezmiňuje vůbec, čím je migrace ohrožující pro „původní“ obyvatele. Příkladem ekonomické hrozby je tento výrok: „Nelegálně pracujících cizinců v ČR bohužel přibývá, což snižuje mzdy českým občanům. Inspektoři práce loni odhalili 4 583 lidí, kteří v Česku pracovali nelegálně, skoro 80 procent z nich tvoří cizinci ze zemí mimo Evropskou unii“ (SPD 2019c). Je zde patrné negativní rámování cizinců, kteří konkrétně snižují mzdy českým občanům, a je zde tedy explicitní vyjádření ekonomické hrozby ze strany „cizinců“ pro „původní“ obyvatele (viz Betz 2019: 113–122).

**Graf č. 15: Typy nativismu v komunikaci SPD**



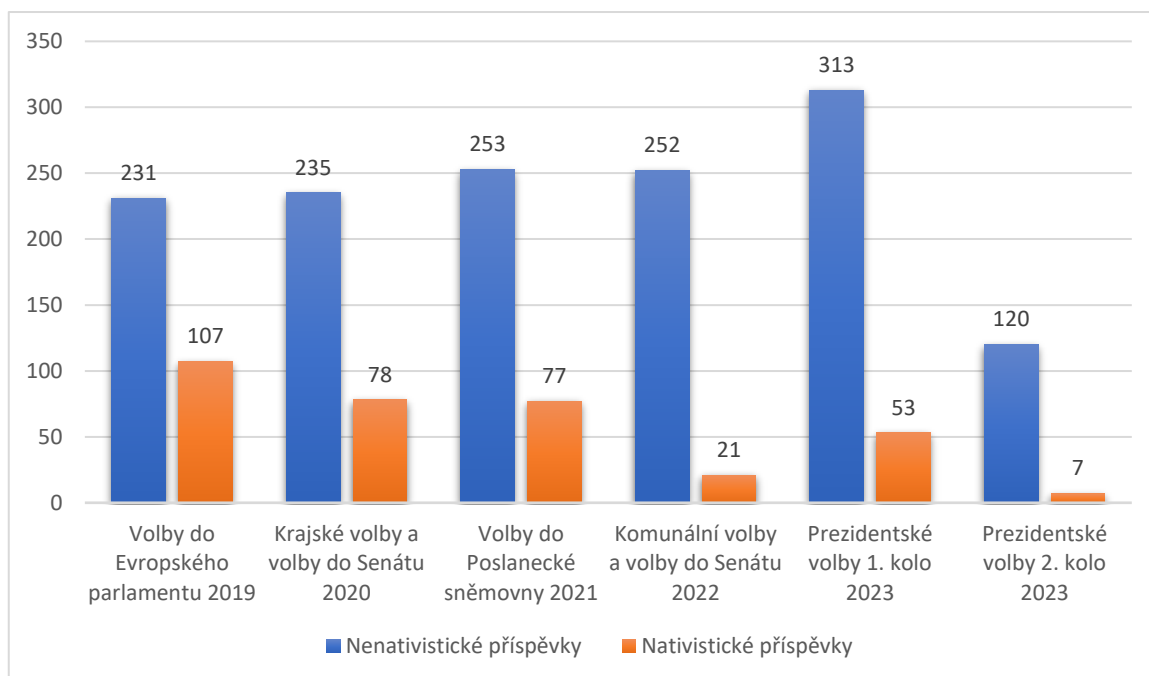
Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu SPD

Na facebookovém profilu hnutí SPD se vyskytují jak předsdílené příspěvky, tak „originální“ text. Nicméně tento „originální“ text je nejčastěji přidáván k nějakému předsdílenému výroku. Taktéž je důležité poznamenat, že příspěvky hnutí jsou obvykle velmi obsáhlé, a nejedná se tak o sdělení o „jedné větě“, jako je tomu například u komunikace A. Babiše a hnutí ANO. Hnutí zveřejňuje ve velké míře autentické příběhy, které lépe pomáhají demonizovat „cizince“ a zarámovat je jako hrozbu. SPD obvykle sdílí jeden příspěvek několikrát, a to i napříč předvolebními kampaněmi, což u výše analyzovaných subjektů nebylo patrné. Vždy k tomuto fenoménu docházelo pouze v rámci jednotlivých předvolebních kampaní. Hnutí SPD, stejně jako hnutí ANO, se snaží i na platformě Facebook formálně „distancovat“ od politických „elit“, a proto má v základních informacích uvedeno nikoli „politická strana“, ale „zájem“. SPD velmi často ke svým příspěvkům přidává memy nebo „autentické“ snímky, kterými se snaží dokreslit daný problém jako opravdovou hrozbu.

## 5.6 Analýza příspěvků T. Okamury

Na profilu T. Okamury bylo celkově analyzováno 1 404 facebookových příspěvků, z čehož 24,43 % bylo možné zařadit alespoň do jednoho z kódů. Jedná se o 343 výroků. V Grafu č. 16 lze vidět, že T. Okamura přidával v každé předvolební kampani téměř stejný počet příspěvků, akorát v předvolební kampani v prezidentských volbách v 1. kole bylo zveřejněno více příspěvků, což je pravděpodobně dáno tím, že SPD mělo svého kandidáta na prezidenta. Nejvíce nativistických výroků bylo identifikováno v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu, stejně jako u hnutí SPD. Konkrétně se jedná o 107 výroků a nejnižší výskyt nativistických příspěvků byl před druhým kolem prezidentských voleb. Můžeme zde tedy vidět, že T. Okamura má ve své facebookové komunikaci ve srovnání s výše analyzovanými subjekty největší výskyt nativistických výroků. Tento výsledek je nejspíše mimo jiné způsoben tím, že T. Okamura na svém profilu zveřejňuje několikrát v čase totožný výrok.

**Graf č. 16: T. Okamura – nativistické vs. nenativistické příspěvky**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu T. Okamury

V komunikaci T. Okamury bylo možné identifikovat všechny kódy (viz Graf č. 17), stejně jako u hnutí SPD. Společně mají tyto dva analyzované subjekty také nejnižší výskyt kódu *asimilace-žádoucí* (1 %). To může znamenat, že T. Okamura a SPD jsou radikálně proti příchodu cizinců a asimilaci vidí pouze jako nutnost u těch, kdo už se na území České republiky nacházejí. Naopak nejvíce výroků bylo zařazeno do kódu *islám-hrozba*, konkrétně šlo o 154 příspěvků, ve kterých se lídr hnutí SPD negativně vyjadřuje o muslimech nebo všeobecně o islámu. Největší výskyt příspěvků zařazených do tohoto kódu byl zaznamenán v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu, přičemž více než v každém druhém nativistickém výroku bylo možné tento kód identifikovat (ze 107 výroků se tento kód vyskytl v 68 příspěvcích), nicméně je to způsobeno především tím, že jeden příspěvek byl sdílen během kampaně pětadvacetkrát. Stejný trend bylo možné vidět i v předvolební kampani u voleb do Poslanecké sněmovny, zde bylo možné kód *islám-hrozba* nalézt ve 39 výrocích ze 77 nativistických příspěvků.

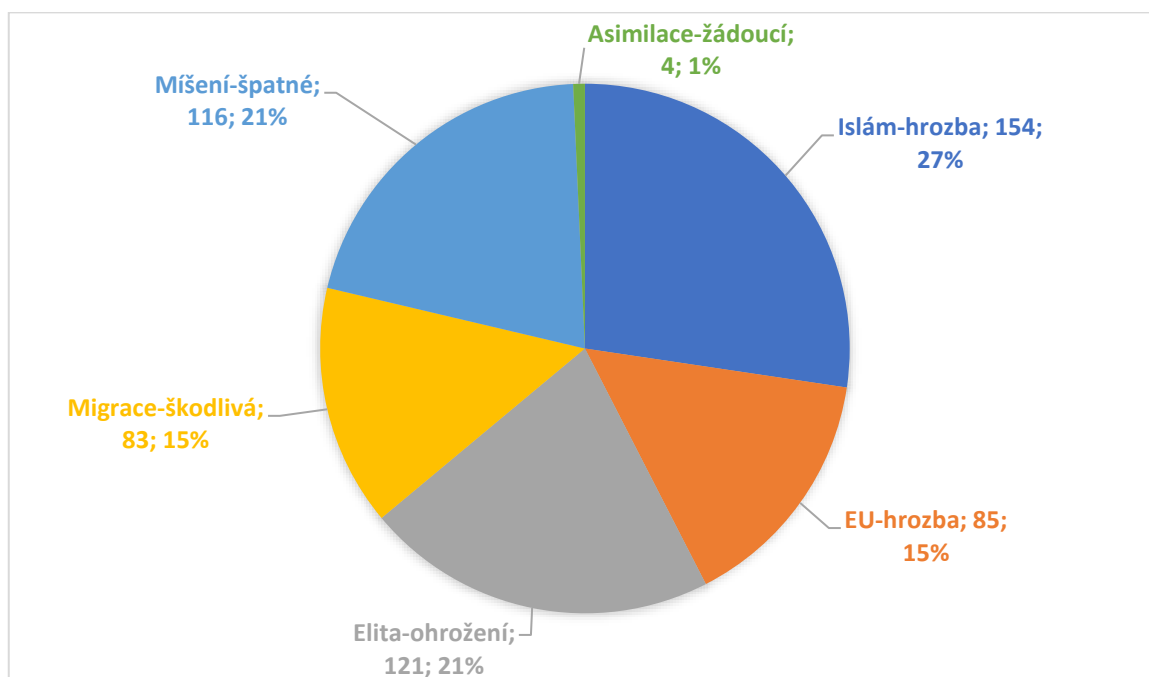
Druhým nejzastoupenějším kódem byl v této komunikaci kód *elita-ohrožení*, konkrétně se jedná o 121 výroků, ve kterých byla politická „elita“ označována jako viník „přílivu“ migrantů, čímž přímo ohrožuje „původní“ obyvatele. Stejně jako u SPD se nejednalo pouze o obviňování české politické „elity“, ale také o politické „elity“ Německa či Francie. Nejčastěji však bylo možné identifikovat označování A. Babiše jako nenativního, který tedy ohrožuje české občany ve smyslu přijímání uprchlíků. Tento výsledek byl však dán především předvolební kampaní do prezidentských voleb (A. Babiš byl jedním z kandidátů na prezidenta), neboť zde byl A. Babiš dvaatřicetkrát zmíněn jako přímý viník příchodu muslimských Afghánců na území ČR. V ostatních předvolebních kampaních bylo možné sledovat rámování i ostatních politických „elit“ jako hrozbu pro českou kulturu.

V Grafu č. 17 můžeme také vidět, že kód *EU-hrozba* má poměrně nižší zastoupení, a to přestože nejvíce nativistických výroků bylo zjištěno v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu, což je stejné zjištění jako u hnutí SPD. Naopak komunikace T. Okamury se liší v tom, že kód *míšení-špatné* bylo možné identifikovat ve 21 % (116 výroků), což je největší procentuální zastoupení

tohoto kódu ze všech analyzovaných facebookových profilů. Je třeba zmínit, že je to především z důvodu častého sdílení jednoho příspěvku vícekrát než jednou.

V této facebookové komunikaci můžeme vidět odlišnost od ostatních analyzovaných profilů v tom, že kód *migrace-škodlivá* bylo možné určit pouze v 83 výrocích (15 %), což je druhý nejméně častý kód, přičemž v ostatních analyzovaných komunikacích byl tento kód na předních příčkách. Jednalo se především o příspěvky, ve kterých viděl T. Okamura v migrantech ekonomickou a bezpečnostní hrozbu, a proto je nebylo možné zařadit do jiných kódů, ale v jeho facebookové komunikaci se vyskytovalo malé množství příspěvků, ve kterých nebylo explicitně zmíněno, proč je migrace problematická a ohrožující „původní“ obyvatele. Příkladem může být tento výrok: „Kolik znásilněných a zavražděných dívek, kolik zabitých Evropanů tu ještě musí být, aby se politici probrali a začali bránit Evropu před imigrantskou invazí a nenávisí islámu?“ (Okamura 2019a). V této citaci jsou imigranti a muslimové rámováni jako zločinci, již představují bezpečnostní hrozbu pro „původní“ obyvatele. Vzhledem k tomu, že jsou imigranti vykresleni jako bezpečnostní riziko, byl tento výrok přiřazen do kódu *migrace-škodlivá*. Taktéž zde můžeme vidět kód *elita-ohrožení*, neboť zde T. Okamura obviňuje elity, které ignorují kriminální tendence imigrantů vůči „původním“ obyvatelům, elita se je tedy nesnaží chránit, a stává se tak nenativní. Na konci příspěvku T. Okamura upozorňuje také na nebezpečnost islámské ideologie, a proto byl tento výrok zařazen do kódu *islám-hrozba*.

**Graf č. 17: Četnost kódů u nativistických příspěvků – T. Okamura**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu T. Okamury

V Grafu č. 18 je ukázáno zastoupení jednotlivých typů nativismu ve facebookové komunikaci T. Okamury. Můžeme vidět, že nejvíce příspěvků bylo identifikováno pomocí kódu *elita-ohrožení* a *EU-hrozba*, a proto bylo nejvíce výroků identifikováno jako populistický nativismus. Příkladem tohoto typu nativismu v této komunikaci může být tento příspěvek. „Islám systematicky vyvraždí odpůrce a EU možná zahubí Evropu“ (Okamura 2019b). V tomto příspěvku byl identifikován kód *EU-hrozba*, neboť T. Okamura explicitně označuje Evropskou unii za hrozbu pro občany členských států EU. Taktéž je zde patrný kód *islám-hrozba*, protože je tu rámován jako nenávistná a násilnická ideologie. V příspěvcích T. Okamury, které byly označeny jako populistický nativismus, bylo možné vidět, že podle T. Okamury politické „elity“ a EU podporují migraci jak pasivně, tak aktivně (viz Kešic – Duyvendak 2019: 456–461). Jak bylo uvedeno výše, nejčastěji byl obviňován ze ztráty nativity A. Babiš, ale taktéž třeba I. Bartoš, V. Rakušan, P. Fiala či A. Merkel.

Druhým nejzastoupenějším typem byl sekularistický nativismus, konkrétně bylo možné 154 výroků zařadit do tohoto typu. V příspěvcích tohoto typu bylo možné

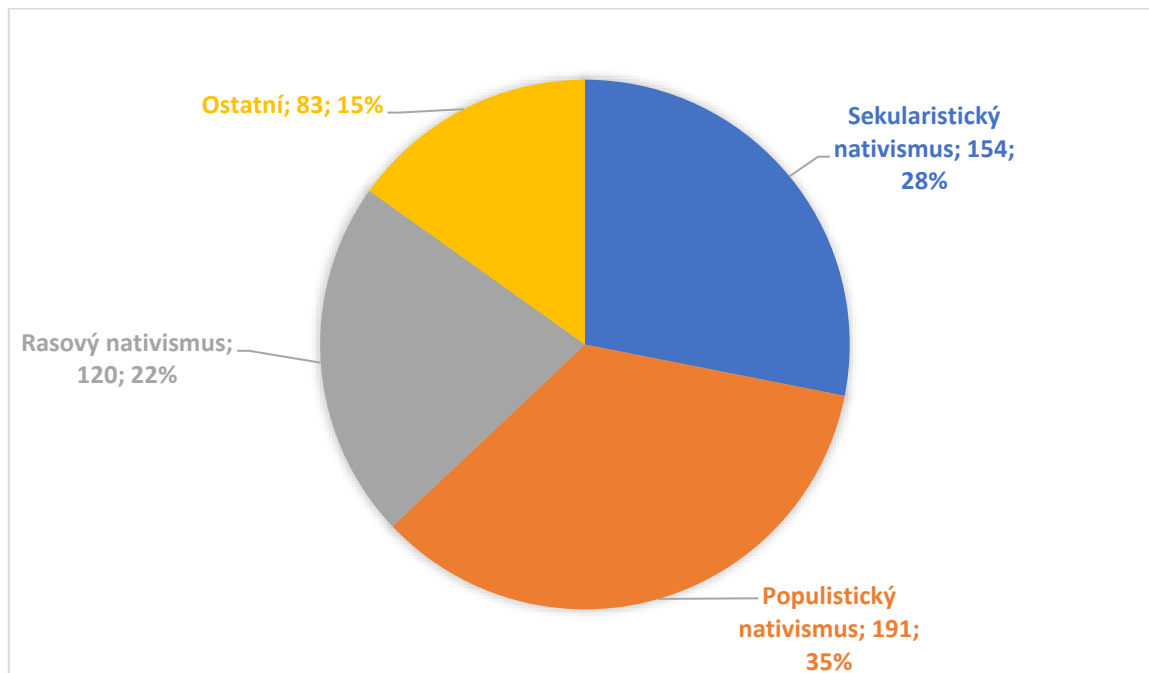


identifikovat jak negativní rámování islámu a muslimů, tak obranu křesťanství jako „správných“ a tradičních evropských hodnot, které je třeba bránit proti invazivnímu a nenávistnému islámu (viz Kešic – Duyvendak 2019: 446–452). Označování křesťanství jako „správné“ kultury bylo nejvíce patrné v předvolební kampani do prezidentských voleb. Při analýze bylo zjištěno, že především v kampani do voleb do Evropského parlamentu byly přidávány příspěvky, které vykazovaly prvky islamofobie.

Rasový nativismus bylo v této komunikaci také možné identifikovat, a to konkrétně ve 22 %. Jedná se o poměrně vysoké číslo oproti ostatním analyzovaným subjektům. Je to především způsobeno tím, že T. Okamura ve své komunikaci na Facebooku označuje velmi často potřebu chránit národní kulturu před imigranty. Rámování imigrantů jako kulturní hrozby se objevilo ve více než 20 výrocích, a to především v předvolební kampani do voleb do Evropského parlamentu. Druhým nejčastějším výrokem byla rámování konkrétních národností jako hrozby, především se jednalo o Syřany a Afghánce či Nigerijce. Méně časté pak bylo vyjadřování se o antirasistech jako o rasistech, kteří se dopouštějí, jak o tom hovoří T. Okamura, „bílého rasismu“. Taktéž bylo v některých výrocích možné nalézt explicitní vyjádření negativních důsledků míšení kultur (například viz příspěvek níže).

„Britský pouliční slang se vinou mí[š]ení kultur vyvíjí natolik rychle, že britská policie už mnoha obyvatelům nerozumí. „Multietnická londýnská angličtina“ (MLE) se z britské metropole díky rapové hudbě šíří po severní Anglii. Kombinace karibského patois, arabštiny a polštiny je pro policisty a soudy natolik nesrozumitelná, že si musejí najímat překladatele!“ (Okamura 2019c.). Příspěvek lze charakterizovat kódem *míšení-špatné*, protože jsou ve státě přítomné jiné jazyky, čímž vznikla „multietnická angličtina“, které „původní“ obyvatelé nerozumí. T. Okamura tak ukazuje, že imigrace přímo ohrožuje postavení těchto „původních“ obyvatel, neboť se přistěhovalci snaží nahradit jejich kulturu (jazyk). Do kategorie „Ostatní“ bylo zařazeno 83 výroků. Jedná se o příspěvky, ve kterých byl identifikován kód *migrace-škodlivá* (viz výše).

**Graf č. 18: Typy nativismu v komunikaci T. Okamury**



Zdroj: vlastní zpracování dat z facebookového účtu T. Okamury

Tomio Okamura ve své komunikaci (stejně jako SPD) používá skutečné události nebo autentické příběhy, kterými se snaží zarámovat daný problém jako větší hrozbu. Nejčastěji jsou využívány trestné činy cizinců, aby bylo možné tyto imigranty vykreslit jako bezpečnostní hrozbu. Taktéž na svém profilu několikrát zveřejnil zkušenost jedné členky SPD s muslimským manželem (viz citace u SPD). T. Okamura má na svém profilu především svůj „originální“ text a příspěvky sdílí nejvíce od V. Orbána a M. Le Pen, přičemž ve většině případů je přidán vlastní text. Příspěvky na tomto facebookovém profilu jsou obvykle velmi obsáhlé, a proto bylo možné mnoho příspěvků zařadit do téměř všech kódů. T. Okamura taktéž zveřejňuje jeden příspěvek několikrát během jedné kampaně, ale také lze nalézt výroky, které se objevily téměř ve všech předvolebních kampaních. Jedná se například o tento příspěvek: „Měli bychom si připomenout, co Piráti hlásali a hlásají. A že jsou hrozbou pro český národ. „Migrace je přirozená věc. Jestli má být Evropa do 10 let muslimská, nemám s tím problém““ (Okamura 2022). T. Okamura taktéž ve velkém využívá memy a fotky.

## Závěr

V práci jsem představila, co je to nativismus a jaké jsou pohledy na tento fenomén. Následně jsem ukázala, že nepanuje shoda v tom, jaký ideologický prvek v nativismu převažuje. Zda tedy nativismus kombinuje koncepty nacionalismu a rasismu, nebo rasismu a populismu, či nacionalismu a xenofobie. Taktéž mnoho autorů zastává názor, že nativismus je pouze typ nacionalismu (uzavřený nacionalismus) a nejedná se o „svébytnou“ ideologii. Ve své práci jsem se pokusila nastínit jednotlivé výše zmíněné koncepty, které s nativismem souvisí, a odlišit je od sebe. Bylo tedy ukázáno, že nativismus tyto další fenomény využívá k tomu, aby mohl na jejich základě definovat, kdo je součástí skupiny „in“, a kdo nikoli.

V analytické části jsem zkoumala celkem šest facebookových profilů, přičemž šlo o jednotlivé politické subjekty a jejich lídry. Výsledky analýzy u jednotlivých stran či hnutí a jejich lídra byly víceméně totožné. U hnutí ANO i SPD bylo možné vidět snahu o formální odlišení od politických „elit“ tím, že nemají označení stránky „politická strana“, ale používají buď „politická organizace“, nebo jenom označení „zájem“. Taktéž se výrazně liší struktura příspěvků jednotlivých politických subjektů. Hnutí SPD a T. Okamura zveřejňují převážně velmi rozsáhlé příspěvky, oproti tomu ANO a A. Babiš velmi často přidávají příspěvek, který je velmi stručný. Komunikace SPD a lídra hnutí bývá velmi často doplněna memy, nebo jsou zveřejněny autentické příběhy, přičemž tyto skutečnosti jim dopomáhají zarámovat imigranty více negativně. Tyto praktiky nebyly v ostatních analyzovaných subjektech příliš patrné, byť se v některých příspěvcích také objevily. Všechny analyzované subjekty sdílejí v průběhu času několikrát stejný příspěvek, přičemž nejvýraznější je tento trend u T. Okamury a SPD, již sdílejí stejný výrok i několik let.

Odlišnosti v analyzovaných subjektech lze pozorovat v celkovém počtu přidávaných příspěvků, přičemž hnutí SPD a hnutí ANO přidávají na své facebookové profily méně příspěvků než lídři těchto hnutí (T. Okamura a A. Babiš). Přičemž u hnutí ANO nejspíše dochází k průběžnému promazávání profilu. Naopak strana ODS je na svém profilu aktivnější než lídr strany P. Fiala, což může být dáno

odlišnou strukturou jednotlivých politických subjektů, jak bylo popsáno v metodologické části. Jednotlivé politické subjekty se liší taktéž v tom, kdy přidaly nejvíce příspěvků na svůj profil a kdy bylo identifikováno nejvíce nativistických výroků. P. Fiala, A. Babiš a hnutí ANO přidali nejvíce příspěvků v předvolební kampani do voleb do Poslanecké sněmovny, což může být především proto, že se jedná o volby prvního řádu.

V analýze bylo ukázáno, že hnutí ANO a strana ODS (stejně jako jejich lídři) sdílejí na svém profilu převážně obsah, který nelze považovat za nativistický. U všech těchto čtyř facebookových profilů nebylo identifikováno nikdy více než 4 % nativistických výroků ze všech příspěvků. Nejméně nativistických výroků bylo zjištěno u ODS, konkrétně 0,37 %, a následně u lídra této strany, kde počet nativistických výroků taktéž nebyl vyšší než 1 %. Jak bylo uvedeno výše, je to překvapivé zjištění, vzhledem k tomu, že představitelé této strany a sám P. Fiala jsou v otázce migrace přinejmenším konzervativní, spíše někdy i radikální, což mě vedlo k zařazení této strany do komparace. Tyto postoje se nepropisují do jejich oficiální komunikace na platformě Facebook. U hnutí ANO a A. Babiše byl zjištěn nižší počet nativistických výroků, konkrétně u ANO 1,4 % a v komunikaci lídra 3,15 %. Naopak hnutí SPD a jeho lídr zveřejňují mnohem více obsahu, který lze považovat za nativistický, přičemž patrnější je to na profilu lídra hnutí. U T. Okamury se jedná o 24,43 % a v komunikaci SPD se vyskytlo 13,77 % nativistických výroků.

Tato kvantitativní analýza mi umožnila odpovědět na první výzkumnou otázku: „V jaké intenzitě se objevuje nativistická rétorika?“ Z výše popsaného lze tedy určit, že nejnižší intenzita nativistické rétoriky je patrná na profilu ODS, následně na facebookovém profilu P. Fialy, poté je hnutí ANO, dále se jedná o profil A. Babiše, následně hnutí SPD a nejvyšší intenzita nativistické rétoriky je patrná na facebookovém profilu T. Okamury.

Na druhou z výzkumných otázek („Liší se projevy nativismu v komunikaci vybraných subjektů?“) můžeme odpovědět na základě výše provedené analýzy, že ano, nicméně lze sledovat i některé podobnosti. Politické subjekty

ANO, ODS a jejich lídři tedy nemají společný jen nízký výskyt nativistických subjektů, ale také to, jaký kód – a tedy jaký typ nativismu – se v jejich komunikaci neobjevil. Jedná se o kód *islám-hrozba*. Tudíž v komunikaci těchto čtyř subjektů nebylo možné označit ani jeden výrok za sekularistický nativismus. Výroky ODS a P. Fialy taktéž nebylo možné označit za rasový nativismus, neboť ani jeden výrok nebylo možné identifikovat podle kódů *míšení-špatné* a *asimilace-žádoucí*. V těchto komunikacích se vyskytl kód *migrace-škodlivá*, a proto byly příspěvky zařazeny do kategorie „Ostatní“. Z toho je vidět, že ODS ani P. Fiala nezmiňují, proč je migrace problematická a je třeba jí zabránit. Nejvíce výroků bylo možné analyzovat pomocí kódů *EU-hrozba* a *elita-ohrožení*. Všechny nativistické výroky tak bylo možné označit za populistický nativismus. Taktéž v komunikaci A. Babiše a hnutí ANO bylo příspěvky velmi často možné zařadit do kódu *migrace-škodlivá*, a tedy je v těchto komunikacích patrný stejný výsledek jako u dvou výše zmíněných analýz, a to, že nelze určit, proč je migrace hrozbou pro „původní“ obyvatele. Rozdíl ovšem spočívá v tom, že na profilu A. Babiše a ANO byl identifikován kód *míšení-špatné*, a proto některé výroky byly zařazeny do rasového nativismu. Stejně jako u P. Fialy a ODS byly nejčastěji v příspěvcích identifikovány kódy *EU-hrozba* a *elita-ohrožení*. Populistický nativismus byl tedy identifikován jako nejčastější typ. Rozdíl mezi ODS a ANO (včetně jejich lídrů) je v tom, že ANO označuje jako nenativní více politické „elity“ než Evropskou unii, zatímco u ODS lze pozorovat opačný trend.

Taktéž výroky v komunikaci SPD a T. Okamury odpovídaly nejčastěji charakteristikám populistického nativismu a – stejně jako A. Babiš a hnutí ANO – spíše obviňují z „přílivu“ migrantů a ze ztráty nativity politickou „elitu“ než EU. Rozdíl je v tom, že SPD a T. Okamura obviňují i politické „elity“ z jiného státu než České republiky. Druhým nejzastoupenějším typem nativismu v jejich komunikaci byl sekularistický nativismus, což je odlišné od výše zmíněných analyzovaných profilů, kde se nevyskytl ani jeden příspěvek, který by bylo možné identifikovat podle kódu *islám-hrozba*. V příspěvcích byly výroky, které označovaly islám a muslimy jako „zlo“, ale také se objevovaly výroky, které

dávaly do protikladu islámské ideologie křesťanskou kulturu. Na těchto dvou profilech se vyskytovaly i příspěvky, které bylo možné označit za rasový nativismus, přičemž větší míra tohoto typu je patrná v komunikaci T. Okamury, a naopak kód *migrace-škodlivá* byl více zastoupen v komunikaci SPD. Můžeme tedy vidět, že T. Okamura ve výrocích více zmiňuje kulturní hrozbu, kterou migranti představují, a negativní faktory „jiných ras“. U SPD a lídra tohoto hnutí tak byly identifikovány všechny kódy, a tedy i všechny typy nativismu.

Vybraná typologie bylo použita proto, aby bylo možné ukázat, který koncept (populismus, rasismus a islamofobie) převažuje v analyzovaných subjektech. Na základě výše popsaného můžeme tedy vidět, že ODS a P. Fiala nepoužívají prvky rasismu ani islamofobie, ale v malé míře využívají koncept populismu. Hnutí ANO a A. Babiš taktéž nevyužívají prvky islamofobie, ale již se zde v některých výrocích objevují prvky rasismu. V komunikaci SPD a T. Okamury bylo možné identifikovat všechny tyto typy nativismu, a proto v těchto výrocích lze nalézt v různé míře a intenzitě kombinaci všech výše zmíněných konceptů. Můžeme vidět, že na všech profilech se vyskytly příspěvky, které nebylo možné zařadit do této vybrané typologie, a musely být zařazeny do kategorie „Ostatní“, což ukazuje, že je tato typologie příliš úzká a ne všechny nativistické výroky lze takto rozdělit. Může to být například způsobeno tím, že na Západě bývá hojně spojován koncept xenofobie a islamofobie, nicméně islamofobie je zaměřena pouze na islám, muslimy, a nikoli další „cizince“, což mohl být limit této typologie.

Limitem analýzy taktéž může být výběr sociální sítě Facebook, protože jak bylo popsáno výše, některé subjekty svůj profil nejspíše hojně promazávají, a výsledky analýzy tak mohou být zkresleny. Taktéž se ukázalo, že ač jsou ODS (někteří členové) a P. Fiala v otázce migrace běžně spíše negativní, v komunikaci na Facebooku nebyl tento trend patrný.

## Seznam zdrojů

AMI Digital (2023). *AMI Digital Index 2023* (<https://amidigital.cz/index2023/?fbclid=IwAR37BTfNc8Y6qtswOtfNMBYqtlqfp1zbVlwpBJRNnaNW9A7lDr2aRP14faM>, 23. 3. 2024).

ANO (2019). *Facebookový příspěvky*. 6. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/anobudelip>, 4. 2. 2024).

ANO (2021). *Facebookový příspěvky*. 29. 9. 2021 (<https://www.facebook.com/anobudelip>, 9. 2. 2024).

ANO (2022). *Facebookový příspěvky*. 7. 10. 2022 (<https://www.facebook.com/anobudelip>, 10. 2. 2024).

Babiš, A. (2021a). *Facebookový příspěvek*. 30. 9.2021 (<https://www.facebook.com/AndrejBabis>, 22. 2. 2024).

Babiš, A. (2021b). *Facebookový příspěvek*. 17. 9. 2021 (<https://www.facebook.com/AndrejBabis>, 22. 2. 2024).

Babiš, A. (2021c). *Facebookový příspěvek*. 19. 9. 2021 (<https://www.facebook.com/AndrejBabis>, 22. 2. 2024).

Babiš, A. (2022). *Facebookový příspěvek*. 16. 12. 2022 (<https://www.facebook.com/AndrejBabis>, 26. 2. 2024).

Betz, H. G. (2017). Nativism Across Time and Space. *Swiss Political Science Review*, 23 (4), s. 335–353.

Betz, H. G. (2019). Facets of nativism: a heuristic exploration. *Patterns of Prejudice*, 53 (2), s. 111–135.

Bílek, J. – Lysek, J. – Zbírál, R. (2021). Věrní svému jménu? Jak politické strany mezer působí v legislativním procesů. *Sociologický časopis* 57 (4), s. 433–455.

Block, E. – Negrine, R (2017). The Populist Communication Style: Toward a Critical Framework. *International Journal of Communication* 11, s. 178–197.

Bosniak, L. S. (1997). „Nativism“ the Concept: Some Reflections. In: Perea, F. J., *Immigrants Out! The New Nativism and the Anti-Immigrant Impulse in the United States* (New York: University of New York Press), s. 279–299.

Casanova, J. (2012). The politics of nativism: Islam in Europe, Catholicism in the United States. *Philosophy and Social Criticism*, 38 (4–5), s. 485–495.

Červinková, M. – Kulhavá, L. (2013). Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman: Pozitivní a negativní kampaň k prezidentským volbám. *Naše společnost* 2, s. 16–29.

Český rozhlas (2015). *Změňme sociální výhody, ať není migrace tak atraktivní, radí Evropě Fiala* (<https://plus.rozhlas.cz/zmenme-socialni-vyhody-neni-migrace-tak-atraktivni-radi-evrope-fiala-6522728>, 18. 4. 2024).

Český statistický úřad (2021). *Obyvatelstvo podle vybraných národností a krajů* ([https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4293&katalog=33522&pvo=SLD210082KR&pvo=SLD210082KR&evo=v133!\\_SD21F1008-H2\\_1](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4293&katalog=33522&pvo=SLD210082KR&pvo=SLD210082KR&evo=v133!_SD21F1008-H2_1), 3. 3. 2024).

Devos, T. – Banaji, M. R. (2005). American = White? *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), s. 447–466.

Fiala, P. (2019a). *Facebookový příspěvek*. 22. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/petr.fiala1964>, 14. 12. 2023).

Fiala, P. (2019b). *Facebookový příspěvek*. 3. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/petr.fiala1964>, 14. 12. 2023).

Filimonov, K. – Russmann, U – Svensson, J. (2016). Picturing the Party: Instagram and Party Campaigning in the 2014 Swedish Elections. *Social Media + Society* 2(3), s. 1-11.

Gavriněv, V. (2023). Opice, vybombardovat, napsal starosta Novotný o Palestincích. Řeší to policie. *Seznam zprávy* (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-opice-vybombardovat-napsal-starosta-novotny-o-palestincich-resi-to-policie-240934>, 18. 4. 2024).



- Guia, A. (2016). The Concept of Nativism and Anti-Immigrant Sentiments in Europe. *European University Institute*, s. 1–16.
- Havlík, V. – Voda, P. (2016). The Rise of New Political Parties and Re-Alignment of Party Politics in the Czech Republic. *Acta Politologica* 8 (2), s. 119–144.
- Hroch, M. (2006). Zmatky kolem nacionalismu. *Antropoweb* 2 (1), s. 49–66.
- Hroch, M. (2021). Evropský národ vs. globalizovaný nacionalismus. *Kulturní studia* 16 (1), s. 2–18.
- Charvát, J. (2007). *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portál).
- Charvát, J. (2015). Etablované strany v obležení: rekonstrukce českého stranického systému od 2010. *Annales Scientia Politica* 4 (2), s. 19–32.
- Charvát, Jan (2007). *Současný politický extremismus a radikalismus* (Praha: Portál).
- Kefford, G – Moffitt, B. – Werner, A. (2022). Nativism, civic nationalism and the malleability of voter attitudes. *Acta Politica*, 58, s. 424–447.
- Kešić, J. — Duyvendak, J. W. (2019) The nation under threat: secularist, racial and populist nativism in the Netherlands. *Patterns of Prejudice*, 53 (5), s. 441–463.
- Kleinfeld, R – Dickas, J (2020). What Is Nativism?: Creating Two Classes of Citizens. In *Resisting the Call of Nativism: What U.S. Political Parties Can Learn From Other Democracies*. *Carnegie Endowment for International Peace*, s. 3–7.
- Kopecký, J. (2015). Žádní náckové, hájí Černochová účast na protestu proti islamistům. *Idnes* ([https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-hrade-jsem-zadne-nacky-nevidela-haji-se-poslankyne-cernochova.A150120\\_141348\\_domaci\\_kop](https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/na-hrade-jsem-zadne-nacky-nevidela-haji-se-poslankyne-cernochova.A150120_141348_domaci_kop), 18. 4. 2024).
- Krčál, P. – Naxera, V. (2018). Populistická konstrukce národa ohroženého migrací: CAQDAS volebního diskurzu českých parlamentních voleb v roce 2017. *Sociológia*, 50 (5), s. 491–523.

Kuba, O – Hudec, O. – Stejskal, J. (2022). Economic Discontent and Anti-System Political Parties in the Czech Republic. *Problems of Post-Communism* 70 (6), s. 606–617.

Kubáček, J. (2012). *Slovník politického managementu a volebního marketingu* (Praha: Grada Publishing).

Kubát, M. – Hartlínski, M. (2019). Party Leaders in the Czech Populist Parties and Movements. *Polish Political Science Review* 7 (1), s. 107–119.

Langer, A. I. – Sagarzazu, I. (2018). Bring back the party: personalisation, the media and coalition politics. *West European Politics* 41 (2), s. 472–495.

Lecours, A. (2000). Ethnic and Civic Nationalism: Towards a New Dimension. *Space and Polity* 4 (2), s. 153–166.

Maškarinec, P. (2019). The rise of new populist political parties in Czech parliamentary elections between 2010 and 2017: the geography of party replacement. *Eurasian Geography and economics* 60 (5), s. 511–547.

Media Guru (2023). *Největšími sociálními sítěmi v Česku zůstávají YouTube a Facebook* (<https://www.mediaguru.cz/clanky/2023/02/nejvetsimi-socialnimi-sitemi-v-cesku-zustavaji-youtube-a-facebook/>, 20. 3. 2024).

Median (2023a). *Sněmovní volební model říjen 2023: SPD posílila* ([https://www.median.eu/cs/?page\\_id=31](https://www.median.eu/cs/?page_id=31), 10. 12. 2023).

Median (2023b). *Sněmovní volební model březen 2023 | ANO, ODS i STAN posilují* (<https://www.median.eu/cs/?p=3058>, 19. 3. 2023).

Mudde, C (2016). Populist Radical Right Parties in Europe Today. In: Abromeit, J. –Marotta, G. a kol., *Transformations of Populism in Europe and the Americas: History and Recent Tendencies* (London: Bloomsbury Collections), s. 295–307.

Mudde, C. – Rovira Kaltwasser, C. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51(13), s. 1667–1693.

Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. (Oxford: Oxford University Press).

Muis, J. – Immerzeel, T. (2017). Causes and consequences of the rise of populist radical right parties and movements in Europe. *Current Sociology Review* 65 (6), s. 909–930.

Naxera, V. (2018). The Never-ending Story: Czech Governments, Corruption and Populist Anti-Corruption Rhetoric (2010–2018). *Politics in Central Europe* 14 (3), s. 31–54.

Newth, G. (2023). Rethinking ‘nativism’: beyond the ideational approach. *Identities* 30 (2), s. 161–180.

Newth, G. (2024). Populism and nativism in contemporary regionalist and nationalist politics: A minimalist framework for ideologically opposed parties. *Political Studies* 44 (1), s. 3–24.

Nourbakhsh, N. S. – Ahmadi, A. S. – Dero, Y. Q. – Rad, F. A. (2020). History and Political Geography of Central Europe: Explaining the Rise of Euroscepticism and Nativism in Visegrád 4 Countries. *World Sociopolitical Studies* 4 (4), s. 773–808.

ODS (2019a). *Facebookový příspěvek*. 23. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/ods.cz>, 15. 1. 2024).

ODS (2019b). *Facebookový příspěvek*. 28. 4. 2019 (<https://www.facebook.com/ods.cz>, 15. 1. 2024).

ODS (2021). *Rozhovor pro Parlamentní listy* (<https://www.janacernochova.cz/clanek/rozhovor-pro-parlamentni-listy-4/>, 18. 4. 2024).

Okamura, T (2019a). *Facebookový příspěvek*. 5. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/tomio.cz>, 3. 12. 2023).

Okamura, T (2019b). *Facebookový příspěvek*. 13. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/tomio.cz>, 3. 12. 2023).

- Okamura, T (2019c). *Facebookový příspěvek*. 4. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/tomio.cz>, 3. 12. 2023).
- Okamura, T (2022). *Facebookový příspěvek*. 16. 8. 2022 (<https://www.facebook.com/tomio.cz>, 3. 12. 2023).
- Ribeiro, F. – Benevenuto, F – Zagheti, E. (2020). How Biased is the Population of Facebook Users? Comparing the Demographics of Facebook Users with Census Data to Generate Correction Factors. *Association for Computing Machinery*. ([https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3394231.3397923?casa\\_token=r3635gRH1kAAAAA:VP1lsKPm8gU\\_vPekjZsEXogUFmQp-puQ1mrHOEUEBut4jFofX7Rkp3rJvFjyvWLV\\_KSqZbvVSmrW](https://dl.acm.org/doi/abs/10.1145/3394231.3397923?casa_token=r3635gRH1kAAAAA:VP1lsKPm8gU_vPekjZsEXogUFmQp-puQ1mrHOEUEBut4jFofX7Rkp3rJvFjyvWLV_KSqZbvVSmrW), 14. 12. 2023).
- Riedel, R. (2020). Nativism versus nationalism and populism - bridging the gap. *Central European Papers* (6), s. 18–28.
- Rovná, Lenka (1998) Národ, nacionalismus a emancipační snahy. *Mezinárodní vztahy* 33 (4), s. 47–54.
- Skopeček, J. (2018). Mediální výstupy. *ODS* (<https://www.ods.cz/clanek/16595-prekrucovani-migracni-krize>, 18. 4. 2024).
- SPD (2019a). *Facebookový příspěvek*. 17. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/hnutispd>, 5. 1. 2024).
- SPD (2019b). *Facebookový příspěvek*. 10. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/hnutispd>, 5. 1. 2024).
- SPD (2019c). *Facebookový příspěvek*. 1. 5. 2019 (<https://www.facebook.com/hnutispd>, 5. 1. 2024).
- SPD (2022a). *Facebookový příspěvek*. 20. 9. 2022 (<https://www.facebook.com/hnutispd>, 13. 1. 2024).
- Statcounter (nedatováno). Social Media Stats Czech Republic (<https://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/czech-republic>, 27. 1. 2024).

Statista (nedatováno). *Most popular social networks worldwide as of January 2024, ranked by number of monthly active users* (<https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>, 20. 3. 2024).

STEM (2023a). *Volební tendence české veřejnosti – listopad 2023* (<https://www.stem.cz/volebni-tendence-ceske-verejnosti-listopad-2023/>, 19. 3. 2024).

STEM (2023b). *Volební tendence české veřejnosti – květen 2023* (<https://www.stem.cz/volebni-tendence-ceske-verejnosti-kveten-2023/>, 19. 3. 2024).

Suchánek, J. – Hasman, J. (2022). Nativist with(out) a cause: a geographical analysis of the populist radical right in the 2017 and 2021 Czech parliamentary elections. *Territory, Politics, Governance*, s. 1–22.

Svraka, D. (2023). Targeted Nativism: Ethnic Diversity and Radical Right Parties in Europe. *Government and Opposition*, s. 1–22.

Wondreys, J. (2021). The “refugee crisis” and the transformation of the far right and the political mainstream: the extreme case of the Czech Republic. *East European Politics* 37 (4), s. 722–746.

Yarish, J. N. (2019). From „Empty Lands” to „Empty Signifiers”: Nativism, Race, Gender, and Populist Nationalism.” In: Johnson, D. E. — López-Alves, F., *Populist Nationalism in Europe and the Americas* (New York: Routledge), s. 153–170.

Yılmaz, A. – Geylani, D. (2022). Islmophobia, xenophobia and racism. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* 7 (2), s. 25–32.

Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. (New York: Guilford Press).

Zaslove, A. (2009). The Populist Radical Right: Ideology, Party Families and Corw Principles. *Political Studies* 7 (3), s. 309–318.

## **Resumé**

This thesis dealt with a type of nationalism, specifically focusing on nativism in the communication of political actors (ANO, ODS, SPD and their leaders). Different perspectives on the concept of nativism were mentioned and the issues related to defining this phenomenon were shown. In the thesis, I based mainly on the typology of nativism by authors J. Kešić and J. W. Duwendyak. These are secularist nativism, populist nativism and racial nativism, and the subsequent analysis showed that this typology is insufficient and does not cover everything.

It was said that nativism is a concept that combines in varying degrees and intensity other ideological elements such as populism, xenophobia and racism. The concept of Islamophobia was also mentioned in the thesis as this phenomenon is widespread. It has also been described that nativism is a fundamental ideology for the populist radical right, which has seen a rise in support across Europe in recent years, and therefore it is very important to address this topic. The thesis outlined a brief party development in the Czech Republic and mentioned parties that could be described as nativist in history and how this party system has transformed. It was also discussed how nativism developed in the Czech Republic.

Content analysis was used in the thesis. Based on the theory, the necessary types of nativism were operationalized and then a coding system was constructed according to which statements on Facebook were coded for each political actor. How we coded the posts was described and the individual codes were characterized. As for the results of the analysis itself, it was described that ODS and P. Fiala do not make much use of the concept of nativism in their communication and rather focus on other topics. The ANO movement and A. Babiš also show a low level of nativist statements on Facebook. Most nativist posts were identified on the profile of T. Okamura and to a lesser extent on the profile of the SPD. The posts were classified into the above-mentioned types in order to tell which ideological element prevails in their communication. For four political actors, it was possible to identify primarily elements of populism.

However, for T. Okamura and SPD it was possible to find all the ideological elements described.